

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้าน หนองปลาใหญ่

ตำบล มะเกลือเก่า อำเภอ สูงเนิน

จังหวัดนครราชสีมา

นางสาว ทิพานัน แก้วกัณฐะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อภาษาไทย

ทิพานัน แก้วกัณเฑาะ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้าน “หนองเลาใหญ่”

อาจารย์ที่ปรึกษา : พ.อ.ดร.วรศิษย์ อุชัย, 65 หน้า

ISBN

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน “หนองเลาใหญ่” ซึ่งมีผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2545 – กรกฎาคม 2545

ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสมาชิกภายในหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ มีการรวมพลังกันในการก่อตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีการประสานงานกันในทุก ๆ ฝ่ายและมีการปลูกเร้าระดมให้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนตามกระบวนการ มุ่งสู่ผลลัพธ์ขั้นปลายของกองทุนหมู่บ้าน เช่น ประชาชนพื้นที่ทุกซ์หรือเพิ่มเติมความสุขส่วนรวมให้กับสมาชิก ภายในชุมชนมีความสงบเรียบร้อยเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นและมีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน แม้จะ ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นแต่สมาชิกผู้กู้เงินก็ได้นำเงินที่กู้ยืมจากกองทุนไปขยายงานเดิม ช่วยให้มีการสร้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งการที่กองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ประสบผลสำเร็จได้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกมีความคาดหวัง มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ มียุทธวิธี มีความรู้ ความสามารถ มีความประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ทศนคติและค่านิยมแห่งการเสียสละ ฟังเสียงรอบข้าง อุทิศตนและเวลาเพื่อส่วนรวม ซึ่งในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มที่จะเกิดผลดี ทั้งต่อกองทุนหมู่บ้านเอง สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกภายในชุมชนและชุมชน โดยส่วนรวม การมุ่งมั่นสานฝันให้เป็นจริงแล้ววางแผนสร้างฝันให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมได้นั้น เหนือสิ่งอื่นใดต้องมี “หัวใจ” และความอยากฝันฝ่าอุปสรรค และต้องไม่ล้มวิสัยทัศน์ของกองทุนหมู่บ้านที่ได้ร่วมมือร่วมแรงกันกำหนดไว้ และพยายาม ไปสู่เป้าหมายดังที่กำหนดไว้ให้จงได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา

หน้าอนุมัติ

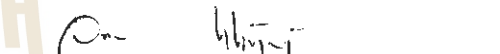
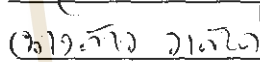
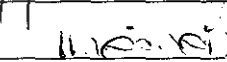

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. วรศินย์ อุทัย)

กรรมการสอบ

( )

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- พ.อ.ดร.วรศิษย์ อุทัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ วาสนา แก้วกล้า อาจารย์ร่วมปรึกษาสารนิพนธ์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำ แนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณโสภณ มีสูงเนิน , คุณโสภา เสริฐสูงเนิน , อบต.เอกชัย พรหมพันธ์ใจ และพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล , และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้นี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ทิพานัน แก้วกัณทะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1 หลักการและเหตุผล	1
2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3 กรอบความคิดทฤษฎี	3
4 วิธีดำเนินการ	4
5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 ปรัชญาบรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	7
3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
4 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพป์ โมเดล(CIPP Model)	15
5 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	18
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	19
1 วิธีการประเมินโครงการ	19
2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	24
4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	29

เรื่อง	หน้า
5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
6 การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมิน โครงการ	35
1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	35
2 ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	50
3 ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	53
4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและ และชุมชนเมืองแห่งชาติ	54
5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	57
1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	57
2 วิธีดำเนินการ	57
3 ผลการดำเนินการ	58
4 อภิปรายผล	58
5 ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก แบบคำขอกู้เงิน กองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่	63
ภาคผนวก ข แบบสัญญากู้เงิน กองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่	64
ภาคผนวก ค หนังสือแจ้งความประสงค์การชำระคืนเงินกู้ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	65

บทที่ 1

บทนำ

หัวข้อนี้เป็นการเขียนแสดงให้เห็นว่าในการทำสารนิพนธ์นั้นมีเหตุผลความเป็นมาอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร วัตถุประสงค์เพื่ออะไร ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดทฤษฎีอะไร มีวิธีการดำเนินการอย่างไรและมีผลที่คาดว่าจะได้รับอะไรบ้าง จึงได้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
3. กรอบความคิดทฤษฎี
4. วิธีดำเนินการ
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสาเหตุความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองอย่างหนึ่งคือการไม่มีทุน และขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลจึงมีนโยบายให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศและภูมิภาคทางเศรษฐกิจ สังคมของประเทศในอนาคต

ในส่วนความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้จัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้วและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน ได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ จึงควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อจะได้ทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด โดยมีนักศึกษาลูกศรประกาศนียบัตรบัณฑิตเข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านและได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้

ประกอบการประเมินในโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงแก้ไขของหมู่บ้าน และส่วนไหนควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและชุมชนเมือง

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทำการศึกษาคำดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนตนเองในหมู่บ้าน

2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง และการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการดำเนินโครงการ

2.1.4 เศรษฐกิจระดับพื้นฐานของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันทั้งสังคม

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อหาจุดเด่นและจุดด้อยของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และนำมาอธิบายเหตุผลหรือสาเหตุของความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการกับสภาพการดำเนินโครงการได้เป็นอย่างดี

2.3 เพื่อให้การดำเนินงานสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้

2.5 เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข โครงการ กำหนดปัญหา ความจำเป็น รวมทั้งความเป็นไปได้ของโครงการ

2.6 เพื่อให้ทราบถึงการบริหาร โครงการ และการจัดรูปแบบของโครงการ

2.7 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ส่งผลการตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ และมีความยุติธรรม

2.8 เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของขนาด ระยะเวลาของการดำเนินงาน โดยใช้ระยะเวลา ผู้เข้าร่วมโครงการ กิจกรรม และงบประมาณเป็นตัวเปรียบเทียบซึ่งกันและกัน

2.9 เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ โครงการ ว่าดีมากหรือน้อยเพียงใดในช่วงระยะเวลาหนึ่งและอาจจะมีผลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตามมา

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า“ซิพพ์โมเดล”(Cipp Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยประกอบด้วยอักษรดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้สภาพภูมิประเทศของชุมชนหรือหมู่บ้านก่อนที่จะก่อตั้งเป็นหมู่บ้านพื้นที่เป็นป่าไม้เต็งรังและทุ่งหญ้าซึ่งมีปริมาณพื้นที่กว้างมาก และอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และรองลงมา ก็คืออาชีพรับจ้าง แล้วก็เลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันในหมู่บ้านมีครัวเรือน 65 ครอบครัว มีบ้าน 65 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 317 คน ชายมี 185 คน หญิงมี 132 คน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้าน มีครู 8 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 97 คน สภาพเศรษฐกิจในหมู่บ้านมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดทั้งที่เป็นที่นาและที่สวนครอบครัวละประมาณ 25 ไร่ มีผลผลิตด้านทำนาปีละ 10 เกวียน มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อนำไปจำหน่ายคือ การผลิตน้ำตาลอ้อย ซึ่งมีจำนวนสมาชิก 23 คน มีรายได้เข้าหมู่บ้านปีละประมาณ 60,000 บาท จึงทำให้มีเงินทุนสะสมในหมู่บ้านเกิดขึ้น และนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนเพื่อให้มีเงินทุนในการดำเนินกิจการ

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ อธิบายได้ดังนี้คือ การที่รับเอาบางสิ่งบางอย่างเข้ามาในหน่วยระบบ เพื่อนำไปเข้ากระบวนการและการแปลงรูปเป็นผลผลิตปัจจัยนำเข้าบางตัวเช่น “บุคคล” สามารถจัดการเลือกสรรปัจจัยนำเข้าตัวอื่นๆสามารถกำหนดกระบวนการ และสามารถกำหนดลักษณะของผลผลิตของหน่วยระบบได้

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีลักษณะเป็นแบบแผนชัดเจนและมีความคงที่ในระยะเวลาหนึ่งสามารถสังเกตและประเมินได้กระบวนการทำงานนี้คือ การที่ปัจจัยนำเข้าต่างๆ มาปฏิบัติจนเกิดเป็นผลผลิตของหน่วยระบบกระบวนการอาจจะมีหลายขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนมีลักษณะเป็นหน่วยระบบในตัวเองอีกด้วยคือ มีคุณสมบัติทุกข้อของหน่วยระบบรวมทั้งการหาตลาด การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การวิเคราะห์ประเมิน การทำบัญชี การคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ การทำกิจการที่ถูกวิธีเป็นไปตามระบบ การหาวัตถุดิบที่ดี และกิจกรรมอื่นๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบอันเป็นผลมาจากการทำงานของหน่วยระบบ ผลผลิตดังกล่าวอาจมีมากกว่าหนึ่งรายการก็ได้และแต่ละรายการเมื่อหลุดออกมาจากระบบแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบอื่นต่อไป เช่น จำนวนผู้ได้กู้ยืมเงินให้กู้ยืมเงินสะสม ชื่อเสียงของชุมชน รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งของ ผลเป็นความพอใจ นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ นักศึกษาผ่านงาน รูปแบบการประเมินในช่วงแรกๆ ได้มีการนำมาใช้ประเมินโครงการอาทิ ไทเลอร์ ครอนบาด เป็นต้น จนกระทั่งได้มีนักประเมินรุ่นใหม่ๆ ที่มีความพยายามที่จะพัฒนาแนวคิดและรูปแบบการประเมินให้อยู่ในลักษณะต่างๆ ไปที่ผู้ประเมินจะสามารถเลือกไปประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

4. วิธีดำเนินการ

เพื่อให้การดำเนินการในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อการประเมินโครงการให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำการศึกษาถึงเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าโครงการนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่อาจจะมีทั้งผู้ได้รับผลประโยชน์หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการโครงการ เช่น ผู้ที่กู้เงินจากโครงการ ผู้ปฏิบัติงานโครงการ และผู้บริหารโครงการ เพื่อที่จะได้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของโครงการเพื่อนำไปดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 2 ทำการศึกษาสภาพการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในท้องถิ่นว่าเป็นโครงการประเภทใด และส่วนที่นำมาพิจารณาความต้องการใช้ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงการดำเนินการโครงการให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อตรวจสอบว่าผลที่เกิดขึ้นจากโครงการมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ หรือไม่อย่างไร เพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินการโครงการต่อไปอย่างไรและควรเลือกใช้การประเมินโครงการเพื่อสรุปผลรวม เป็นต้น และทรัพยากรที่สนับสนุนการดำเนินการได้รับการจัดสรรไว้แล้วหรือไม่ และมีการกำหนดรายละเอียดของการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพอย่างไร ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นกรอบแนวคิดวิเคราะห์ข้อมูล การสุ่มตัวอย่าง และสรุปการดำเนินการ ซึ่งเลือกใช้ข้อมูลจากการวัด คือ การใช้แบบสอบถามหรือแบบทดสอบเป็นเครื่องมือใช้วัด แต่ข้อมูลที่ได้อาจจะคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับความเป็นจริง

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และดำเนินตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจาก บร.ต่างๆที่เป็นข้อมูลพื้นฐาน และเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง แหล่งข้อมูล การใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพจากการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ และการจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน และผู้ประเมินต้องมีจรรยาบรรณของนักประเมิน คือ การรักษาความลับของข้อมูลและการไม่ถามข้อมูลที่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ขั้นที่ 5 การประมวลวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการที่เริ่มตั้งแต่การวางแผน การพิจารณาการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูล โดยมุ่งเน้นที่ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้สถิติที่สามารถอธิบายข้อมูลได้ดี

ขั้นที่ 6 การเขียนสารนิพนธ์ ผู้ประเมินควรมีการวางแผนเพื่อกำหนดรูปแบบของสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ โดยคำนึงถึงประเด็นที่นำเสนอจะต้องเป็นประเด็นที่สำคัญเท่านั้นรวมทั้งบรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการบริหารจัดการกองทุน
2. มีความรู้และเข้าใจในจุดมุ่งหมายของโครงการ และทราบถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคของโครงการ และปัจจัยที่สนับสนุนโครงการ
3. ได้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ โครงการ ได้ข้อมูลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ เพื่อทราบข้อมูลต่างๆระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ และมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบได้
5. มีความสามารถในการกำหนดปัญหา ความจำเป็นรวมทั้งความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการ และสามารถวัดศักยภาพภายในชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นๆได้โดยทุกคนมีส่วนร่วม
6. ท้องถิ่นชุมชนมีทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆ ในสารนิพนธ์นี้มาจากการประมวล แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการดังกล่าวมี 5 ประการ คือ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล (Cipp Model)
5. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1.นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพและเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน
3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่นๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง พร้อมกับการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางในหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และ การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการ นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มี ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย ตามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนัก เลขานุการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจ หน้าที่ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เห็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการ กอ ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 ชื่อความทั่วไป

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
จังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

2.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองเลา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างกา
รค่อม เสือสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์
ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนอง
เลา ไว้ดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้ เรียกว่า ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่

ข้อ 2. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 77 หมู่ที่ 11 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
รหัสไปรษณีย์ 30170 โทรศัพท์ 044-239704

ข้อ 3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ 4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

ข้อ 5. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน

ข้อ 6. คุณสมบัติของสมาชิก

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบคำขอขึ้น
ทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การพิจารณาเงินกู้สำหรับ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการ
บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนอง
เลาใหญ่ หมู่ที่ 11 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากกระบวนการเลือก
คณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่า

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้อง มีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือน
ทั้งหมด

2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
3. วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน หลังวันประกาศคณะกรรมการ

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่เสียสิทธิ์ตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการกองทุนหรือมติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ หมู่ที่ 11 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา คัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1. ประธานกรรมการกองทุน	นายพิชัย	ชัยบุรี
2. รองประธานกรรมการกองทุน	นายชัยชาญ	เสาร์สูงเนิน
3. เสร็จบัญชี	นายอุทัย	ร่วมรัก
4. เลขานุการ ฯ	นายนิยม	ตุนาค
5. ผู้ตรวจสอบภายใน	นายสมศักดิ์	สีดา

6. ประชาสัมพันธ์	นางสมบุญ	ยุวกระโทก
7. กรรมการ	นายจวน	หล่าสูงเนิน
8. กรรมการ	นางคิม	ภิริรักษ์
9. กรรมการ	นางบุญร่วม	บรรเทา
10. กรรมการ	นายสุวรรณ	คำรองแพง
11. กรรมการ	นางปุก	พรรณวงษ์
12. กรรมการ	นางสุนทร	บุญอ้อย
13. กรรมการ	นางสุพร	ชัยบุรี
14. กรรมการ	นางคำศร	หอมสูงเนิน

โดยที่ประชุมคณะกรรมการกองทุน ได้มีมติแต่งตั้ง ผู้แทนกรรมการไว้ 2 คน ในการทำสัญญาเงินกู้ ดังนี้ คือ

1. นายนิยม ตูนาค
2. นางบุญช่วย บรรเทา

3.2. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง อธิบายได้ดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1. จัดทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
2. ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน
3. เปิดบัญชีกับธนาคาร

การประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ชาวบ้านมีจิตสำนึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน

2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดคคคาคด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง รวมทั้งเคารพในกคคาคที่กำหนดร่วมกัน
3. มีคณะกรรมการกองทุนที่เป็นคนดี มีความรู้ ประสบการณ์ เสียสละ และรับผิดชอบ
4. มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างเป็นธรรม
5. มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
6. มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองอื่นที่ผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
7. การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและการจัดการแก่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจากอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท แต่ถ้าหากกู้เกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท ส่วนเงินกู้อนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบ โดยเร็ว และแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ และให้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ โดยเร็ว และธนาคารจะเป็นผู้โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระแล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา ผู้กู้จะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาที่กู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้กับผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่ระเบียบกองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินมิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อว่าผู้กุนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที เรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. ความเป็นจริงในการนำเงินที่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ผู้กู้อธิบายไว้จริง
2. ความสามารถในการชำระใช้เงินคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนของสมาชิกตามที่คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดไว้
3. ความจำเป็นที่ต้องขอกู้ยืมเงินไปลงทุน และผลตอบแทนจากการดำเนินการจะออกมามีลักษณะ ไหน ดีหรืออย่างน้อยเพียงใด

4. สมาชิกที่ขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีความพยายาม และตั้งใจจริงปฏิบัติงานที่ตนเองทำ
5. สมาชิกที่ขอกู้เงินจะได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนให้กู้ได้รายละไม่เกินสองหมื่นบาท แต่ถ้าหากมีความจำเป็นที่จะกู้เงินเกินวงเงินที่กำหนด จะต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันสำหรับผู้กู้เงินในวงเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท โดยคณะกรรมการกองทุนได้ประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด
6. กรณีสมาชิกผู้กู้เงินในกรณีฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้ตามค่าใช้จ่ายที่เป็นจริง
7. กรณีการชำระคืนเงินกู้ สมาชิกผู้กู้เงินที่ได้กู้เงินไปแล้วไม่ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคืนตามสัญญาเมื่อครบกำหนดให้ชำระคืน จะไม่ให้กู้ในงวดถัดไป หรือพักการเป็นสมาชิก 2 ปี หลังจากใช้หนี้งวดสุดท้ายหมด หรือให้ผ่อนชำระเป็นงวดจนกว่าจะครบทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง

จากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ยังส่งเสริมให้นักเรียนที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสรักทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน

การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตร” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้ และส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์มากขึ้น

4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล (Cipp Model)

รูปแบบการประเมินโครงการในช่วงแรกๆ ได้มีการนำมาใช้ในการประเมินโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา อาทิ ไทเลต์ ครอนบาค เป็นต้น จนกระทั่งได้มีการมีนักประเมินรุ่นใหม่ที่มีความพยายามที่จะพัฒนาแนวคิดและรูปแบบการประเมินให้อยู่ในลักษณะต่างๆ ไปที่ผู้ประเมินจะสามารถเลือกไปประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รูปแบบการประเมินที่สำคัญและได้นำเสนอในที่นี้ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินซิพพ์โมเดล ของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model)

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้้นอกจากการทดสอบ 4 แนวทาง คือ

1. การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้น ในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา

2. การวัดศักยภาพของผู้เรียน (Proficiency Measurement) เป็นการพิจารณาศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

3. การวัดเจตคติ (Attitude Measurement) เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ที่มีแนวทางการวัดผลได้อย่างหลากหลายวิธี อาทิ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต เป็นต้น

4. การติดตามผล (Follow up Studies) เป็นการติดตามผลการทำงาน หรือการให้ผู้เรียนได้ประเมินข้อดี ข้อจำกัดของรายวิชาว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

นอกจากนี้ ครอนบาค ยังได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอน “Cronbach's Goal & Side Effect Attainment Model” ที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการ

ด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

2. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล ของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน โดยได้จำแนกประเภทการประเมินเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก คือการประเมินระหว่างการดำเนินการ มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ โครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการโครงการระยะต่อไป และการประเมินผลรวม มีเป้าหมาย คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้วเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ และเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม มีการออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่าภายใน อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการโครงการ การประเมินความคุ้มค่าเป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

3. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์ โมเดล ของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) การประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน จำแนกได้ดังนี้

1. สิ่งนำ (Antecedents) คือ สภาพของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วก่อนที่จะดำเนินการโครงการ
2. การปฏิบัติ (Transaction) คือการดำเนินการของโครงการตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ผลผลิต (Outcome) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการที่มีการดำเนินการโครงการ

4. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล ของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) การประเมิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ จำแนกได้ ดังนี้

1. การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2. การประเมินวางแผนโครงการ เพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการ โครงการให้บรรลุจุดประสงค์

3. การประเมินระหว่างดำเนินการ เพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากหรือน้อย เพียงใด

4. การประเมินเพื่อพัฒนางาน เพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทาง หรือข้อเสนอแนะ เพื่อการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการและประมวลผลข้อเสนอแนะเพื่อรับรอง ปรับเปลี่ยน ขยายหรือขยายโครงการต่อไป

อัลคิน ได้เสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การเผยแพร่ยังอยู่ในวงแคบๆ เท่านั้น

5. รูปแบบการประเมินแบบชิพฟ์โมเดล ของ โพรวิสต์ (Prevus's Discrepancy Evaluation) เป็นการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ โครงการให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การบรรยายโครงการ เพื่อศึกษารายละเอียดของโครงการที่ต้องการ ประเมิน ได้แก่ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

2. การประเมินการดำเนินโครงการ เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินการของโครงการเป็นอย่างไร และมีอะไรบ้างที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ

3. การประเมินกระบวนการของโครงการ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการของโครงการว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายในแต่ละส่วนมากน้อยเพียงใด

4. การประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตที่เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของโครงการ

5. การประเมินค่าใช้จ่ายและผลกำไร เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับว่ามีความสมเหตุสมผลกันมากหรือน้อยเพียงใด

5. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด นักทฤษฎีองค์การทั้งหลายต่างพากันเสนอแนวคิด วิธีการวิเคราะห์และตัวแบบ (Models) ของการศึกษาเพื่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือหน่วยงานต่าง ๆ (Amitai Etzioni, 1964 : 1 อ้างใน ภรณ์ กীরติบุตร, 2529:1) กิบสันและคณะ (Gibson and Others, 1979:27) เสนอแนะว่าการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือ การใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นตัวแบบ หรือเครื่องมือในการวิเคราะห์

ทฤษฎีระบบ (System Theory) มีต้นกำเนิดมาจากนักทฤษฎีองค์การและนักชีววิทยาคือ โบลด์คิง และเบอร์ทาแลนด์ไฟ มงองค์การในฐานะสิ่งมีชีวิต โดยมองในรูปแบบเปิดเหมือนระบบกายวิภาคของสิ่งมีชีวิต (Anatomy) เช่นเดียวกับ มิลเลอร์และไรซ์ (E.j.Miller and A.K.Rice, 1967:3) คิมเบอร์ลี (Kimberly,1979:437-457) และดาวส์ (Downs : 2524 :13-20) รวมทั้งนักทฤษฎีอื่นๆ อีกหลายท่าน

แนวคิดของทฤษฎีระบบ จึงเป็นอีกหนึ่งตัวแบบที่เหมาะสมในการประเมินผลตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพราะเป็นการศึกษาและมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยขององค์การหรือหน่วยเปลี่ยนสภาพซึ่งในที่นี้คือชุมชนท้องถิ่น หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิตซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมองค์การ ต่อไปนี้จะเรียกว่า “บริบท” (Context) ซึ่ง ศาสตราจารย์ ดร.เจลิชว บุรีภักดิ์ ได้สังเคราะห์จากการศึกษาทฤษฎีทั้งตะวันตกและแนวคิดตะวันออก ดังจะได้นำเสนอต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริงในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังจะอธิบายถึงวิธีการดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ 6 ประการ ดังนี้

1. วิธีการประเมิน โครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมิน โครงการ ใช้หลักเหตุผลต่างๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

- 1.) ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
- 2.) ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศที่ต้องการ
- 3.) ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าว เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.1 แบบจำลองซีพีพีโมเดล (CIPP MODEL)

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงการ และนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี เป็นการรับข้อมูลแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารและเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ ซึ่งประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

1.1.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1.) Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมเพื่อปรับปรุง

2.) Congruence Mode เป็นการประเมิน โดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์

ในการประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพทั่วไปในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงสภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบๆหน่วยระบบกองทุนของหมู่บ้านด้วย

1.1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นๆ จะมีส่วนช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นจะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใดวางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปราคาและกำไรก็ได้ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจไม่อยู่ในรูปตัวเลข และปัจจัยนำเข้าที่เป็นบุคคลทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกของชุมชน จะต้องมีความสัมพันธ์ที่พอดี มีจำนวนที่พอดี ในขั้นตอนที่ได้รับคัดเลือก เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ตามอย่างที่เหมาะสมและวิธีดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดผลผลิต และสามารถปรับปรุงสิ่งต่างๆ เป็นการเพิ่มเติมจากที่รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ทั้งเป็นการปรับปรุงตนเองและปัจจัยตัวอื่น เช่น เงินที่กู้มา เงินอื่นๆ สถานที่และวัตถุดิบ เทคนิควิธีการดำเนินงาน

1.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ในหมู่บ้าน เริ่มตั้งแต่เงินให้กู้ซึ่งเป็นผลผลิตของการบริหารจัดการกองทุน และเงินส่งคืนซึ่งเป็นผลผลิตของระบบกิจการของผู้กู้ นอกนั้นอาจมีความสัมพันธ์อื่นๆ เช่น หน่วยระบบกิจการของผู้กู้อาจขายสินค้าให้หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนเพื่อนำไปขายต่อ เป็นต้น

1.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบสังคม นับตั้งแต่การดำรงชีวิตให้อยู่รอด การป้องกันการเจ็บป่วยหรือการเสียชีวิตเมื่อเจ็บป่วย การจัดหาหมวดหมู่หรือองค์กรของสมาชิก การดำรงครอบครัว การให้กำเนิดและเลี้ยงบุตรหลาน การสร้างผลิตผลทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อท้องถิ่นของตนเอง และเพื่อการแลกเปลี่ยนกับท้องถิ่นอื่นๆ ไปจนถึงการมีความสุขความพอใจจากการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของหน่วยสังคม และรวมถึงการดำรงอยู่อย่างมั่นคงถาวรของหน่วยระบบสังคมนั้นๆ

การแสดงถึงแผนการประเมินทั้งหมดที่เสนอไว้ที่นี่ แบบจำลองนี้ได้แสดงให้เห็นการประเมินสภาวะแวดล้อมอย่างมีระบบ และการประเมินปัจจัย กระบวนการและผลผลิตในภายหลัง ดังจะแสดงแผนภาพต่อไปนี้ ซึ่งแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซีพีโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต (O)

- จำนวนผู้กู้ได้ = O_1
- ยอดเงินให้กู้ = O_2
- กองทุนสะสม = O_3
- ชื่อเสียงของชุมชน = O_4
- อื่นๆ เช่น นักศึกษา = O_n
- ผ่านงาน

กระบวนการ (P)

- P_1 = การคัดเลือกผู้กู้
- P_2 = การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- P_3 = การรับชำระหนี้
- P_4 = การทำบัญชี
- P_5 = การช่วยเหลือตลาด
- P_n = กิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทนักศึกษา

ปัจจัยนำเข้า (I)

- I_1 = นโยบายของรัฐบาล
- I_2 = เงิน 1 ล้านบาท
- I_3 = คณะกรรมการ
- I_4 = เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- I_5 = ผู้สมัครขอกู้
- I_n = อื่น ๆ เช่น นักศึกษา บันทึกลับและกองทุนสะสมของหมู่บ้าน

อาจถือเป็นหน่วยระบบ AA : **ทุนสะสมของหมู่บ้าน**

ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย (BI..BN)

ปัจจัยนำเข้า (I)

- เงินที่กู้มาได้ = I_1
- เงินอื่น ๆ = I_2
- สถานที่ + วัตถุดิบ = I_3
- เทคนิควิธีการทำงาน = I_4
- กำลังทำงาน = I_5
- อื่นๆ เช่น นักศึกษา = I_n
- ผ่านงาน

กระบวนการ (P)

- P_1 = การทำกิจการถูกวิธี
- P_2 = การหาตลาดที่ดี
- P_3 = การหาวัตถุดิบที่ดี
- P_4 = การทำบัญชี
- P_5 = การวิเคราะห์ประเมิน
- P_n = กิจกรรมอื่น ๆ

ผลผลิต (O)

- O_1 = รายได้เป็นเงิน
- O_2 = ผลเป็นสิ่งของ
- O_3 = ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- O_4 = ผลเป็นความพอใจ
- O_n = อื่น ๆ เช่น นักศึกษา ได้เรียนรู้ธุรกิจ

อาจจะถือว่าเป็น หน่วยระบบ BB : **ทุนสะสมของแต่ละราย**

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริษัท (C)

แผนภูมิระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ความหมายและประเภทของประชากร คำว่า “ประชากร” (Population) ที่มีใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ หิน แร่ ชาติต่างๆ ซึ่งสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ และประชากรที่ใช้สำหรับการประเมินโครงการมีหลายลักษณะ เพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1. ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่สามารถแจงนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ หมู่ 11 มีประชากรทั้งหมด 317 คน ชาย 185 คน หญิง 132 คน จำนวนครูในโรงเรียน 8 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมดในหมู่บ้าน 97 คน เป็นต้น

2.1.2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) คือ ประชากรที่ไม่สามารถแจงนับจำนวนของประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น จำนวนเมล็ดข้าวในหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ จำนวนต้นไม้ในหมู่บ้าน จำนวนผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทในตลาด เป็นต้น

การกำหนดประชากรที่ใช้ในการประเมิน ถ้าไม่มีการกำหนดประชากรที่ต้องการศึกษาให้มีความชัดเจนจะส่งผลต่อการทำให้ขอบเขตของการศึกษาไม่มีทิศทางที่ชัดเจน รวมถึงการสำรวจข้อมูลจะไม่มีกรอบที่ชัดเจน ตลอดจนการสรุปผลอ้างอิงก็ไม่สามารถทำได้ ทำให้เกิดปัญหาการขาดความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) รวมถึงการที่ไม่สามารถที่จะนำไปเป็นข้อสรุปทั่วไปได้ และการขาดความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity)

2.2 ความหมายของกลุ่มตัวอย่าง คำว่า “กลุ่มตัวอย่าง” (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา และผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ

2.2.1 วิธีสุ่มตัวอย่างจากประชากร

2.2.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการดำเนินการสุ่มตัวอย่างแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสรุปผลเป็นอย่างมาก เพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนั้น การสรุปผลก็ใช้การพรรณนาและอธิบาย บนพื้นฐานของข้อค้นพบที่มาจากคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา รวมถึงผลการสรุปเชิงอนุมานกลับไปเพื่ออธิบายคุณลักษณะของประชากรก็ จะเกิดความคลาดเคลื่อนด้วย

ในหลักของการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ต้องคำนึงถึงหน่วยการวิเคราะห์ของประชากรอยู่เสมอเพื่อให้ทราบว่าหน่วยของการวิเคราะห์เป็นบุคคล กลุ่มบุคคล เขตพื้นที่ หน่วยงาน หน่วยการปกครอง สิ่งมีชีวิตหรือวัตถุ การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนที่พอเพียงและมีคุณลักษณะที่สะท้อนคุณลักษณะของประชากรได้เป็นอย่างดี เช่น เราต้องการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หน่วยการวิเคราะห์ คือ บุคคลซึ่งเป็นคณะกรรมการซึ่งอยู่ในกองทุนของหมู่บ้านซึ่งมีจำนวน 14 คน แต่เราไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลทั่วไปในหมู่บ้านซึ่งมีจำนวนถึง 317 คน ซึ่งในจำนวน 317 คน นั้น อาจเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพียง 4 คนเท่านั้น เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวกไม่ใช้ระยะเวลาและงบประมาณมาก แต่มีข้อจำกัดที่สำคัญคือ การศึกษาจะไม่ได้ค่าที่แท้จริงจากลักษณะประชากร แต่จะได้ค่าจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแต่ก็มิได้หมายความว่าค่าประมาณดังกล่าวจะไม่มีคุณภาพหรือความเชื่อถือของข้อมูลที่ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง และยังสามารถสรุปผลอ้างอิงจากคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายคุณลักษณะของประชากรได้

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อหาคำตอบนั้น อาจจะเป็นตัวแปรที่มีการศึกษาทางด้านสังคม วิทยา จิตวิทยา และการศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ การศึกษา การจัดชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนอาชีพ ระดับความพึงพอใจ เจตคติ ความวิตกกังวล ผลสัมฤทธิ์ เป็นต้น และคุณสมบัติอย่างหนึ่งของตัวแปรทั้งหลาย คือ ค่าของตัวแปร ซึ่งจะมีค่าแตกต่างกันไปตามลักษณะของตัวแปร โดยค่าของตัวแปรเหล่านี้อาจกำหนดแทนได้ด้วยตัวเลข (Numeric) หรือค่าที่ถูกกำหนดขึ้นซึ่งมีลักษณะสามารถเปลี่ยนแปลงค่าไปได้ตลอดเวลาและแปรเปลี่ยนไปได้หลายๆค่า

3.2 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ ในการกำหนดค่าของตัวชี้วัดนั้น สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น

3.2.2 การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล หรือกลุ่ม

บุคคล ในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของ ร้อยละ หรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

ตัวชี้วัดของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เป็นสำคัญ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 2.1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2. เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3. คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5. ผู้สมัครขอกู้
- 2.6. ทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 2.7. นักศึกษาบัณฑิตที่ประจำในหมู่บ้าน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process) ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 3.1. การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3.3. การรับชำระหนี้
- 3.4. การทำบัญชี
- 3.5. การช่วยหาตลาด
- 3.6. บทบาทของนักศึกษา
- 3.7. การกำหนดระเบียบกองทุน

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Prodcut) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 4.1. ผล โดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1. จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2. ยอดเงินให้กู้
 - 4.1.3. อัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน

4.2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1. จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 4.2.2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3. การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4. การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
- 4.2.5. สร้างงาน สร้างรายได้

4.3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
- 4.3.5. ท้องถิ่นมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
- 4.3.6. ท้องถิ่นมีระบบการจัดการบริหารกองทุน

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น สภาพการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.) ความยากจนของประเทศ
- 2.) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 3.) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4.) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5.) ความเดือดร้อนและความเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6.) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
- 7.) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- 8.) การสร้างทฤษฎีและประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้าน ในหมู่บ้าน ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขโลก เป็นต้น ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1.) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2.) สภาพปัจจุบัน
- 3.) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 4.) ด้านวัฒนธรรม
- 5.) ข้อมูลด้านอื่นๆ
 - 5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
 - 5.2 วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ
 - 5.3 ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี
 - 5.4 ลักษณะที่ส่งถึงความไม่เข้มแข็ง

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1.) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 2.) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 3.) หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 4.) หนี้สินนอกระบบของผู้กู้
- 5.) อาชีพหลักของผู้กู้
- 6.) รายได้ของครอบครัว
- 7.) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
- 8.) อาชีพเสริมปัจจุบัน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่นๆ
- 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน
- 2.6 นักศึกษาผ่านงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 3.6 การมีศักยภาพในการดำเนินงาน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 1.) รายได้เป็นเงิน
- 2.) ผู้ดูแลได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
- 3.) ปลอดภัยหนี้สิน

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่

- 1.) ผู้ดูแลขยายกิจการ
- 2.) ผู้ดูแลได้ทำการค้นคว้าเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าวิธี

การดำเนินงานด้วยตนเอง

- 3.) ผู้ดูแลใช้ความสามารถด้วยตนเองที่มีอยู่อย่างเต็มที่

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- 1.) ผู้ดูแลมีทรัพย์สิน
- 2.) ผู้ดูแลมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
- 3.) การกลับคืนถิ่นของประชาชน
- 4.) ผู้ดูแลมีความคิดในการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการ ได้ผลดี ก็จะส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B คือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมิน โครงการใดๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย

ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน จึงต้องมีการเลือกเครื่องมือที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการซึ่งจะจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้ คือ

4.1 แบบรายงานต่างๆ (บร.)

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทิศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการธุรกิจหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

4.2 การสังเกต (Observation) คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มคนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต และจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้นไว้ป้องกันการลืมสิ่งที่ได้จากการสังเกต ควรใช้เวลาในการสังเกตสั้นๆ ไม่ควรให้นานเกินไปและควรมีผู้ร่วมสังเกตอย่างน้อย 2 คน สังเกตพฤติกรรมในเรื่องเดียวกัน รูปแบบการสังเกตแบ่งออกได้ 2 แบบ คือ

1.) การสังเกตโดยตรง (Direct Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนโดยเขาไปสังเกตในหมู่บ้าน อย่างเช่น บุคคลนี้กู้เงินจากกองทุนไปแล้วนำไปดำเนินการจริงหรือเปล่า หรือว่ากู้เงินไปทำอย่างอื่นที่ผิดวัตถุประสงค์ เป็นต้น

2.) การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้วมาเล่าให้ฟัง เช่น การใช้ตัวแทนเข้าไปร่วมประชุม และให้เขาสังเกตการณ์แล้วมาเล่าให้เราฟังในภายหลังจากเสร็จสิ้นการประชุมแล้ว เป็นต้น

4.3 การสัมภาษณ์ (Interview) คือ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก หรือจากกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก เรียนหนังสือไม่ได้ และเป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดหมาย ควรใช้ภาษาพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่าต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ไปใช้ทำอะไร และจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านใดการใช้เวลาสัมภาษณ์ค่อนข้างเพราะต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านแต่ละคนว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หรือมีทัศนคติต่อกองทุนอย่างไร การสัมภาษณ์ว่าแต่ละครอบครัวนำเงินกู้จากกองทุนมาดำเนินการอะไร มีสมาชิกในครอบครัวกี่คน อาชีพหลักของครอบครัวคืออะไร เป็นต้น

4.4 การจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน คือ เครื่องมือที่ทำให้ได้ข้อมูลต่างๆ ที่เราไม่ทราบ เช่น สาเหตุที่ทำให้การบริหารกองทุนขาดประสิทธิภาพ ก็มีการนัดให้คณะกรรมการกองทุนมาประชุมกันเพื่อหาทางดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารตนเอง เป็นต้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

วิธีการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยหลายวิธี ดังต่อไปนี้ คือ

- 1.) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
- 2.) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3.) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4.) การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม
- 5.) การเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างของหมู่บ้านอื่น
- 6.) ทบทวนข้อมูลเอกสาร

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถทำให้ได้ข้อมูลที่เราต้องการศึกษาการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

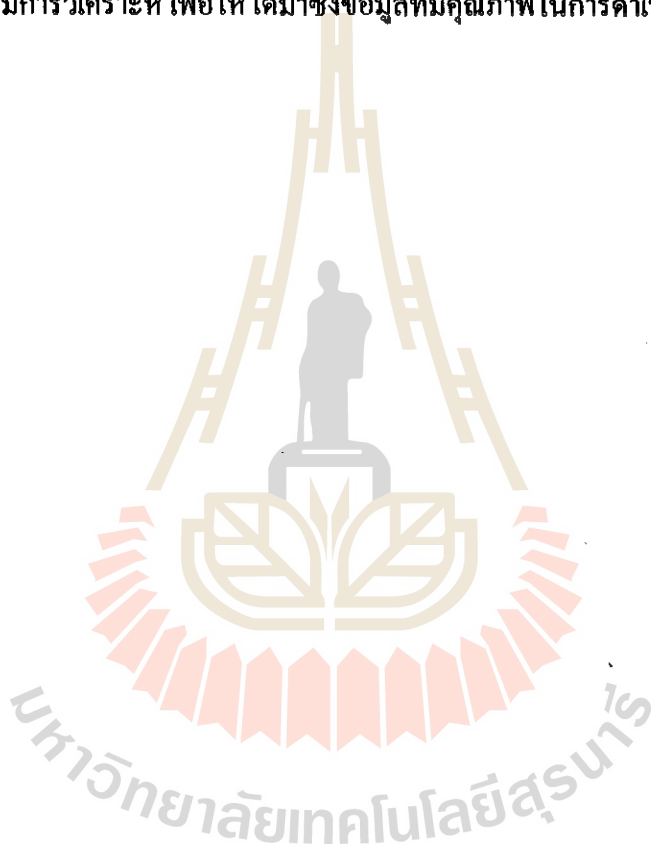
ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้นั้น ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการสำรวจตรวจสอบกับแหล่งที่มาหรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ และข้อมูลที่ได้นำมาคิดระบบ เรียบเรียงและตีความหมาย การติดตามและประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการดำเนินงานที่มีที่มาของปัญหาชัดเจน และวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งระบบข้อมูลต่างๆ ซึ่งเน้นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูล ดังจะแปรรูปแบบของการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ การใช้ความสำคัญเก็บข้อมูลที่เน้นตัวเลข โดยได้รับการออกแบบและกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน 6 ครอบครั้ว มี 317 คน ชาย 185 คน หญิงมี 132 คน จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมี 56 คน และคณะกรรมการกองทุน 14 คน เป็นต้น โดยการที่เราเข้าไปสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านแต่ละครอบครั้ว และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีข้อมูลบริบทชุมชนให้เราได้ศึกษา

6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คือ การให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เน้นรายละเอียด เรื่องเล่าและคุณลักษณะต่างๆ ในเชิงลึกที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวเลข การวิเคราะห์เชิงคุณภาพให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลที่ลุ่มลึกและสะท้อนภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด เช่น รวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน การลงทุนในการดำเนินงานของชาวบ้านแต่ละ

คน การดำเนินงานบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นต้น โดยการที่เข้าไปร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน การสังเกตการณ์ และการจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เรียบเรียง เพื่อตอบคำถามว่าเป็นอย่างไร และทำไม และในอนาคตจะเป็นอย่างไร และการดำเนินงานมีที่มาของปัญหาชัดเจนและวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ การวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ความสามารถในการดำเนินธุรกิจและชำระคืนเงินกู้ยืมบาทของกองทุนเงินล้าน ในการพัฒนาชุมชน ข้อมูลเหล่านี้ล้วนแต่จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพในการดำเนินงานต่างๆ ได้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟฟ์ โมเดล (CIPP Model) และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแล
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด

5.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้าง ที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

5.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

5.3 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

คำว่า “บริบท” หมายถึง “สิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ” เป็นแหล่งที่ใจได้มาซึ่งปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบและเป็นแหล่งที่รับช่วงเอาผลผลิตซึ่งออกมาจากหน่วยระบบบริบท จึงมีความสำคัญต่อหน่วยระบบ

ดังนั้น ในการประเมินความเข้มแข็งและความยั่งยืนของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เราจึงจำเป็นต้องประเมินหรือรับทราบถึงสภาพของบริบทที่รายล้อมกองทุนนั้นด้วย กองทุนจะเข้มแข็งหรือไม่ขึ้นอยู่กับบริบทเป็นอันมาก

บริบทในที่นี้ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้เกิดความยากจนและความยากลำบากในการดำรงชีวิตของประชาชน สภาพความยากจนซ้ำซากอันเนื่องมาจากการกระจายรายได้และความเจริญไม่เท่าเทียมกันของประเทศ ทำให้กลุ่มประชากรระดับรายได้ต่ำยังมีอัตราส่วนรายได้ต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มรายได้สูง เกษตรกรเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่ยากจนอยู่ เนื่องจากขาดการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการผลิต การตลาด การนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ขาดหลักประกันราคา ผลผลิตต้องผ่านพ่อค้าคนกลางซึ่งมีอิทธิพลมาก ทำให้รายได้น้อยลงไม่เพียงพอกับรายจ่ายในการดำรงชีพที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงในหลายด้าน สถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องปิดตัวลงเนื่องจากภาวะขาดทุน ทำให้ประชาชนว่างงานเป็นจำนวนมาก รัฐบาลไทยพยายามจะกู้วิกฤติในขณะนั้น โดยการกู้ยืมเงินทั้งในประเทศในรูปของการจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาล และกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) ได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลกตามสัญญากู้เงิน ลงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในชนบท ทำให้ประเทศไทยมีหนี้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

ในการดำเนินงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินโครงการเบื้องต้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ (บรรเทาความยากจน) ของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ 3 โครงการ (เอกสารประกอบการปฐมนิเทศนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต 2544 : 2 - 3) คือ

1. โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.)

เป็นโครงการที่มุ่งให้ครัวเรือนยากจนในหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการสนับสนุนเงินทุนให้หมู่บ้านละ 280,000 บาท เพื่อนำไปประกอบอาชีพ โดยไม่มีดอกเบี้ย กรรมการหมู่บ้านจะเป็นองค์ที่รับผิดชอบจัดการเงินของหมู่บ้านดังกล่าว ครัวเรือนที่ยากจนซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อคนต่อปี จะมีสิทธิยืมเงินทุนเพื่อไปดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเอง ซึ่งโครงการนี้จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีผลผลิตในหมู่บ้านเกิดขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในระดับหนึ่ง

2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้องค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรบริหารส่วนตำบล ได้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ได้มีโอกาสเข้าร่วมส่งเสริมและยกระดับคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่น มีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และยกระดับของภูมิปัญญาท้องถิ่น ขึ้นมาช่วยในด้านการพัฒนาชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ มีการนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการฟื้นฟูจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นและนำมาปรับปรุง คิดพัฒนา ให้เป็นงานที่สร้างผลผลิตร่วมกัน เกิดรายได้ในชุมชน เกิดแนวคิดของชุมชนที่เป็นอิสระ ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

3. โครงการส่งเสริมอาชีพหมู่บ้านละ 100,000 บาท ในเขตสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นโครงการที่จัดเงินทุนหมุนเวียนให้แก่แต่ละหมู่บ้าน 100,000 บาท เพื่อให้กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มเกษตรกรกู้ยืม สำหรับพัฒนาเศรษฐกิจในเขตสภาพตำบล ซึ่งจะต้องมีการนำเสนอโครงการเพื่อกู้ยืมเงินมาลงทุน โดยผู้กู้ยืมหรือกลุ่มผู้กู้ยืมจะต้องมีเงินกองทุนของกลุ่มร่วมสมทบงบประมาณร้อยละ 30 ของโครงการที่ต้องการกู้ยืมเงินลงทุน ซึ่งต้องมีแผนการชำระคืนด้วย การกู้ยืมเงินลงทุนนี้ ต้องผ่อนชำระไม่เกิน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย การดำเนินงานจะต้องผ่านกระบวนการของเวทีประชาคมหมู่บ้านหรือเวทีชาวบ้าน

การพัฒนากลุ่มคนยากจนในเมืองและชนบท โดย

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กยากจนในเมืองและชนบทมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรณีพิเศษ โดยการจัดสรรทุนเล่าเรียน การให้เงินอุดหนุนแก่ครอบครัวเพื่อทดแทนค่าเสียโอกาสในการส่งเด็กเข้าเรียนต่อและการพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2. ส่งเสริมการจัดตั้งและการพัฒนาองค์กรประชาชนและกองทุนในท้องถิ่นชนบทในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อระดมทุนในท้องถิ่นมาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน

3. ปรับสภาพแวดล้อมในชุมชนแออัดให้เหมาะสม และขยายบริการสังคมให้เข้าถึงชุมชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคในสังคมเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์และการป้องกันปัญหาเสพติด

4. ส่งเสริมให้คนในชุมชน โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย สามารถประกอบกิจการอุตสาหกรรมครัวเรือน และอุตสาหกรรมขนาดเล็กและกลางได้

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ธุรกิจ SMEs เป็นกิจการที่ครอบคลุมทั้งภาคการผลิต การค้า แลกเปลี่ยนบริการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถึงจะมีขนาดการลงทุนไม่สูงมากนักแต่มีผลทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงในการผลิตต่อจากธุรกิจขนาดใหญ่และภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอีกด้วย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ข้อมูลว่า ขณะนี้ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจประมาณ 850,000 กิจการและกว่า 99.7% จัดให้อยู่ในกลุ่ม SMEs โดย 40% เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากที่อยู่นอกระบบและไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและประมาณ 30% ของวิสาหกิจไทยมีการพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ รวมทั้งได้นำวัตถุดิบภายในประเทศมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นมา การช่วยเหลือ SMEs อย่างจริงจังเกิดขึ้นตั้งแต่ประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 แต่ทำแบบไร้แบบแผน จึงต้องพยายามเรียนรู้แนวทางจากประเทศญี่ปุ่นเป็นแบบ

สำหรับประเทศไทยกำลังตื่นตัวและให้ความสำคัญกับธุรกิจ SMEs เพราะเชื่อมั่นว่าน่าจะสามารถกู้เศรษฐกิจของประเทศให้ฟื้นขึ้นมาได้ ซึ่งมีผู้ประกอบการหลายรายที่มีความสามารถและมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ แต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องแหล่งเงินทุนที่จะนำมาขยายกิจการให้ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ส่วนมากจะเป็นผู้ประกอบการที่อยู่ตามต่างจังหวัดห่างไกลจากข้อมูลข่าวสาร เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเจาะเข้าไปให้ถึงกลุ่มผู้ประกอบการให้มากที่สุด เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ นำมาแก้ไขและให้ความช่วยเหลือต่อไป

บทบาทและความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและเล็ก (SMEs) เมื่อปี 2541 ได้วางแผนพัฒนาประเทศด้วยการใช้กลไกของกการพัฒนาประเทศ โดยการใช้กลไกของผู้ประกอบการรายเล็ก ด้วยการประกาศส่งเสริมการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ที่มีการกำหนดความช่วยเหลือของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยสรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการ วัตถุประสงค์และกระบวนการในการพัฒนา และให้มีการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ตามข้อเสนอร่วมกันของกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงการคลังตามมติคณะรัฐมนตรี นั้นมีข้อสรุปที่เป็นขบวนการในการสนับสนุน SMEs อย่างชัดเจน 4 เรื่อง ได้แก่

1. ส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ประกอบการกลุ่มนี้
2. เน้นการพัฒนา SMEs อย่างถาวร
3. เน้นนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจนโดยไม่ขยายกรอบความช่วยเหลือไปถึงผู้ประกอบการขนาดใหญ่

4. สร้างระบบเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจนในทุกด้าน การที่รัฐบาลต้องเข้ามาสนับสนุนกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม อย่างจริงจังนั้นเนื่องจาก SMEs เป็นภาคธุรกิจที่มีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจของประเทศมากมาย หลายด้าน เช่น

1. เป็นแหล่งจ้างงาน
2. เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจ
3. สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
4. เพิ่มพูนวัตถุดิบในประเทศ
5. ได้รับผลกระทบจากวิกฤตน้อยเพราะ SMEs สามารถปรับตัวในเรื่องของการผลิตได้กว่า

ใช้ทุนน้อยกว่า ที่สำคัญ SMEs ส่วนหนึ่งคือการประกอบการด้านการเกษตร

6. สร้างรายได้ให้ประเทศ เนื่องจากสินค้าหลายประเภทสามารถส่งออกไปต่างประเทศได้ โดยมีการสำรวจคร่าว ๆ พบว่าร้อยละ 50 ของอุตสาหกรรมส่งออกของไทยมาจากภาคการผลิตของผู้ประกอบการใน SMEs รวมทั้งไม่ได้เป็นผู้ประกอบการที่กู้เงินตราต่างประเทศ ทำให้ไม่มีภาระหนี้สินต่างประเทศเหมือนผู้ประกอบการรายใหญ่

แนวนโยบายและมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมรวมทั้งอุตสาหกรรมขนาดกลาง เป็นภารกิจหลักของการส่งเสริมอุตสาหกรรมมีนโยบายหลัก 3 ข้อ

1. ยกระดับขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการประกอบการของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

1.1 เร่งรัดพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดการแก่นุคลากรอุตสาหกรรม

1.2 ขยายการให้บริการสินเชื่อ และร่วมมือประสานงานกับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

1.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมขนาดย่อมชั้นกลาง ซึ่งผลิตสินค้าให้แก่อุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ

1.4 สนับสนุนการค้าเนื้องานที่ช่วยสัมพันธมิตรทางการผลิต การค้า การลงทุนทั้งในระดับต่างประเทศ และในประเทศ

1.5 สนับสนุนด้านให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยี การเงิน การตลาด และการจัดการ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ส่งเสริมในการกระจายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ไปสู่ภูมิภาคชนบทให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน

2.1 ส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระขึ้นในท้องถิ่นและชนบท โดยเร่งดำเนิน โครงการ สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบทอย่างครบวงจร

2.2 ประสานการดำเนินงานกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 ดำเนินโครงการการบ่มเพาะ/อนุบาล (incubation) อุตสาหกรรมขนาดย่อมอย่างเต็มรูปแบบ

2.4 ส่งเสริมงานรับช่วงการผลิตจากโรงงานในสวนกลางและในเมืองไปสู่ชนบท

3. พัฒนาสมรรถนะของการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความเข้มแข็ง และเอื้ออำนวยต่อการ ปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3.1 เร่งรัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3.2 เร่งปรับปรุงแก้ไขระบบการทำงาน และการประสานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทำให้เกิดความรวดเร็วและประสิทธิภาพ

3.3 พัฒนาเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหารงานให้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรม และบริการแก่ภาคอุตสาหกรรม

3.4 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการเสนองาน และส่งเสริมอุตสาหกรรมใน เชิงรุก

3.5 ร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินโครงการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรม

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศและความเดือดร้อนของการเป็นหนี้สินของประชาชน

ในปัจจุบันปัญหานี้มีลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ไทยได้ทั้งนี้เนื่องจากการใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะทางเศรษฐกิจของเรานั้นเอง เราสั่งสินค้าจากต่าง ประเทศเข้ามามาก แต่ส่งออกสินค้าของเราไปขายยังต่างประเทศได้น้อย การขาดดุลการค้าจึงเป็น ไปในอัตราสูงต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน แม้ว่าทุกวันนี้รัฐบาลจะพยายามลดการขาดดุลการค้าลง บ้าง แต่ก็ยังขาดดุลอยู่อีกมาก ส่วนภาระหนี้สินของประเทศนั้น ก็เนื่องมาจากการกู้เงินจากต่าง ประเทศ โดยยังมีได้ก่อให้เกิดผลคุ้มค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเท่าที่ควร ทั้งนี้ก็เพราะ ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ทั้งมีภาระผูกพันมากมาย ทำให้การชำระหนี้เพิ่มพูนขึ้นโดยลำดับ ส่งผล กระทบต่อฐานะดุลการค้าชำระหนี้และเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศด้วย

เมื่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเข้าสู่ภาวะถดถอยนับตั้งแต่ปลายปี 2540 ทำให้ภาครัฐต้องใช้นโยบายการคลังเป็นตัวสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจ กลไกหลักของนโยบายการคลังดังกล่าว คือ การดำเนินนโยบายขาดดุลการคลังของรัฐบาล เพื่อนำรายจ่ายจากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ไปใช้ในโครงการแก้ปัญหาสถาบันการเงินและโครงการเพื่อเสริมฐานรากของการพัฒนาประเทศ ทางด้านรายได้ของรัฐบาล เนื่องจากใช้จ่าย การลงทุน ตลอดจนการนำเข้าของภาคเอกชนที่ชะงักตัว

ลง ทำให้รัฐบาลจัดเก็บรายได้ทั้งในส่วนที่เป็นภาษีและไม่ใช่อำนาจจัดเก็บ และที่สำคัญรัฐบาลก็มีความระมัดระวังที่จะไม่ใช้มาตรการเพิ่มรายได้ ที่จะไปกระทบกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

จากผลของนโยบายข้างต้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 – 2544 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณแบบขาดดุลอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 25,000 ล้านบาท, 110,000 ล้านบาท และ 105,000 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งรัฐบาลต้องกู้ยืมจากภายในประเทศ รวมทั้งการใช้เงินคงคลังที่สะสมมาเป็นจำนวนมากในการชดเชยการขาดดุลดังกล่าว

นอกจากนี้ รัฐบาลยังดำเนินการกู้เงินทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเสริมกับการใช้เงินงบประมาณข้างต้น โดยวงเงินที่สำคัญและรู้จักกันแพร่หลาย คือเงินกู้มียาชาว่า จำนวน 53,000 ล้านบาท, เงินกู้โครงการลงทุนเพื่อสังคม หรือ SIF ประมาณ 16,000 ล้านบาท และเงินกู้โครงการช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน 500,000 ล้านบาท เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ หนี้ของรัฐบาลจึงเพิ่มสูงขึ้นมาจากก่อนวิกฤต และเมื่อรวมกับหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินและหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ซึ่งรวมเรียกเป็นหนี้สาธารณะ จึงเพิ่มขึ้นจาก 57,000 ล้านบาท ณ ต้นปีงบประมาณ 2540 เป็นประมาณ 2,800,000 ล้านบาท ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2544 และผลที่ตามมาคือภาระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยที่รัฐบาลต้องตั้งงบประมาณชำระในปีต่อ ๆ ไป จึงสูงขึ้นมากเช่นกัน

การแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า และภาระหนี้สินของประเทศดังกล่าวนี้นั้น ควรเน้นที่แนวทางพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” โดยการลดการนำเข้าสินค้าประเภททุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศลง พร้อมกันนั้นก็ใช้แนวทางการส่งเสริมสินค้าของเรา ซึ่งมีคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดออกไปจำหน่ายในต่างประเทศหากทำได้ก็จะคลี่คลายปัญหาการขาดดุลการค้า และภาระหนี้สินกับต่างประเทศได้มากที่สุด

ดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลลดลงและการไหลออกของเงินทุนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นส่งผลให้การชำระหนี้ ซึ่งในปี 2542 เกินดุล 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี 2543 เปลี่ยนเป็นขาดดุล 2.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ทุนสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นปี 2543 มีอยู่ 32.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เทียบเท่ากับการนำเข้า 6.3 เดือน โดยมีภาระเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิ (Forward Obligation) เท่ากับ 2.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อัตราเงินเฟ้อ พ.ศ. 2544 คิดเป็นร้อยละ 4.3 การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP พ.ศ. 2544 คิดเป็นร้อยละ 3.6

การลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด

1. ลดการขาดดุลการค้า โดยลดการพึ่งพาการนำเข้าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตสินค้าขั้นกลางและสินค้าทุนในประเทศให้มากขึ้น

2. เพิ่มความสามารถในการสร้างรายได้ภาคบริการ เพื่อชดเชยการขาดดุลการค้า โดย

2.1 ส่งเสริมและรณรงค์ให้คนไทยใช้สินค้าไทย และท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากขึ้น

2.2 เพิ่มสิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพิ่มขึ้น เพื่อจูงใจให้เอกชนลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ

2.3 ให้สิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ และใช้มาตรการด้านการเงินเพื่อสนับสนุนการพัฒนาของเรือพาณิชย์นาวิไทยและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

2.4 พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจประกันภัยธุรกิจการก่อสร้าง และธุรกิจการเงินให้ขยายการลงทุนไปในต่างประเทศมากขึ้น

ข้อมูลแสดงหนี้สินคงค้างของรัฐบาล(ทั้งในประเทศและต่างประเทศ)ปีงบประมาณ พ.ศ.2545

หนี้คงค้างของรัฐบาล

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545

หน่วย : ล้านบาท

หนี้สินในประเทศ					หนี้สินต่างประเทศ		
หนี้สิน ณ ผู้ตรง	พันธบัตร	ตั๋วสัญญา	ตั๋วเงินคลัง	ตั๋วสัญญาใช้เงิน	ตั๋วประกัน	ผู้ตรง	ตั๋วประกัน
รัฐบาล	ใช้เงิน	ใช้เงิน	เพื่อปรับ	ระยะสั้น			
			โครงสร้างหนี้				
ตุลาคม2544	694,693.31	20,000.00	83,000.00	10,400.00	620,905.78	443,680.04	435,393.97
พฤศจิกายน2544	715,693.31	20,000.00	92,000.00	13,900.00	618,318.92	429,584.96	425,872.95
ธันวาคม2544	706,693.31	20,000.00	170,000.00	3,000.00	9,000.00	647,105.49	419,907.64

แหล่งข้อมูล : สำนักบริหารหนี้สาธารณะ สำนักเงินกู้ในประเทศ

ปรับปรุงข้อมูล : 24 พฤษภาคม

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเขตร้อน เนื้อที่เส้นศูนย์สูตรเล็กน้อย ทำให้มีทรัพยากรที่เป็นพรรณไม้และสัตว์เขตร้อน รูปร่างและขนาดของประเทศที่กว้างตอนบนและยาวลงไปทางใต้ ทำให้มีทรัพยากรทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรและอาชีพ โดยมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรม มีรายได้สูงในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายดึงดูดใจอย่างยิ่ง แต่ในทุกภูมิภาคมีข้อด้อยในเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า ถ้าสัตว์ ทำลายระบบนิเวศของประเทศจนความอุดมสมบูรณ์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากภูเขา ดินน้ำ ฝุ่นป่า และที่ราบมีความสัมพันธ์กัน หากป่าต้นน้ำจังหวัดใดถูกทำลาย มีน้ำหลาก ดินถล่มหรือโรงงานปล่อยน้ำเสีย สารพิษ จังหวัดที่อยู่ใต้ลงมาย่อมได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน เมื่อผู้คนเพิ่มขึ้นจาก 50 ปีก่อน ไม่เพียง 18 ล้านคนเพิ่มเป็น 60 กว่าล้านคนในปัจจุบัน ทำให้เราต้องใช้เทคโนโลยีเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมและลดจำนวนลง ซึ่งในปัจจุบันเราพบว่ามีปัญหาสิ่งแวดล้อมในทุกภูมิภาคและทุกกลุ่มที่เป็นแหล่งทำมาหากิน ทำให้เราเห็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมและปัญหาอื่น ๆ สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้ชัดเจนขึ้น สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งคือเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชน ไม่ทั่วถึงก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม อาชญากรรม ตามมาอีกมากทรัพยากรธรรมชาติ สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอเพราะการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่นโดยการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น จากวิกฤตที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งตนเองอย่างเหมาะสมและมากที่สุด เพื่อมุ่งให้ครอบครัวอบอุ่นชุมชนเข้มแข็ง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทั้งหมด ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จึงได้ปรับปรัชญาเป้าหมายการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ดังนั้น ในรัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พ.ต. ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งได้ใช้แนวทางการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญในระดับชุมชน โดยเฉพาะชุมชนฐานล่างให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อให้เป็นตัวผลักดันในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นลักษณะของการ

พัฒนาในด้านสังคม (Social Capital) ที่ผสมผสานไปกับด้านกายภาพ (Physical Capital) ด้านการเงิน (Financial Capital) และด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital) ร่วมกันที่เป็นการดำเนินการลดการรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลางที่เคยปฏิบัติมาให้ลดลง โดยได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน ที่รัฐบาลจะต้องเร่งดำเนินการ

2. ด้านสังคม

การพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านมาได้ดำเนินตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งผลให้คนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนและด้วยโอกาสทางเศรษฐกิจ ครอบคลุมขาดความอบอุ่น ปราระบางเป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคมด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ปัญหายาเสพติด

ในปัจจุบันมีแนวโน้มการขยายตัวและเพิ่มเศรษฐกิจรุนแรงมากขึ้น ทั้งในด้านจำนวนกลุ่มประชากรที่เสพ ประเภท ชนิดของยาเสพติดตลอดจนวิธีการเสพ ซึ่งมีความหลากหลายซับซ้อนมากกว่าเดิม อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมก็เอื้อต่อการแพร่ระบาด นักค้ายาเสพติดใช้เงินทุนเพื่อสนับสนุนและปกปิดการกระทำความผิดและเพื่อขยายของเขตอิทธิพลของการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งยากแก่การป้องกันและปราบปราม

2.2 ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

ประเทศไทยมีธุรกิจทางเพศแพร่หลาย จำนวนโสเภณีมาก ประกอบกับนิสัยการชอบเที่ยวโสเภณีของชายไทยยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศ ทำให้โรคเอดส์แพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว หน่วยงานต่าง ๆ จึงรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจต่อประชาชนถึงความรุนแรงของโรคอย่างเต็มที่ซึ่งในปัจจุบันจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์มีแนวโน้มลดจำนวนลง

2.3 ปัญหาแรงงานต่างชาติ

เป็นแรงงานที่เข้าประเทศไทยโดยผิดกฎหมายเพื่อเข้ามาหางานทำ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา มีจำนวนถึง 7 แสนคนโดยประมาณ ประกอบกับความต้องการแรงงานค่าจ้างต่ำของตลาดแรงงานไทย แรงงานต่างชาติก่อปัญหาขึ้นหลายอย่าง เช่น การแพร่ระบาดของโรคปัญหาการแย่งงาน แย่งที่อยู่ ปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม

2.4 ปัญหาอุบัติเหตุ

เป็นสาเหตุการตายสูงสุดในประเทศไทยและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นรวดเร็วจนน่าวิตก ส่วนใหญ่ผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจะอยู่ในวัยหนุ่มสาวซึ่งเป็นวัยที่มีประโยชน์ในการพัฒนาประเทศมากที่สุด เป็นปัญหาที่ทำให้รัฐต้องใช้งบประมาณใช้จ่ายสูง เช่น อุบัติภัยจากการจราจร อัคคีภัย และภัยธรรมชาติ

3. ด้านการศึกษา

การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียมกันในทุกระดับและทุกแห่งในประเทศ ยังเป็นปัญหา

ทั้งในปัจจุบันและมีแนวโน้มจะมากขึ้นในอนาคต เช่นการขาดมาตรฐานทางการศึกษา ขาดคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับ ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและการขาดเอกภาพในการวางแผนการศึกษา

4. ด้านการเมือง

สถาบันการเมืองยังไม่มั่นคง ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีวุฒิภาวะทางการเมือง และขาดความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยดีพอ พรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันทางอุดมการณ์และไม่มีรากฐานมวลชน การทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลา กลไกของรัฐยังรวมศูนย์อำนาจในส่วนกลาง ระบบราชการยังล่าช้าและมีประสิทธิภาพ ข้าราชการบางส่วนยังปรับตัวไม่ได้และขาดจิตสำนึกในการรับใช้ประชาชน

5. ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

จากการขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ของไทยลดลงอย่างรวดเร็ว สภาพดินเสื่อมโทรมความต้องการพลังงาน คุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำเสื่อมโทรม เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ปริมาณความชุ่มชื้นของสัตว์ป่า พืช และสัตว์น้ำจืดก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงรวมทั้งทรัพยากรประมงทะเลเริ่มเสื่อมโทรม

5.1 มลพิษทางน้ำ

เกิดจากการปล่อยน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลจากอาคารบ้านเรือนโดยไม่ผ่านการบำบัดน้ำเสีย จากภาคสารเคมี โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล ปนเปื้อนลงสู่น้ำลำคลอง

5.2 อากาศเป็นพิษ

สาเหตุสำคัญคือไอเสียจากยานยนต์ฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง การระเบิดขยหิน ควันเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และการเผาป่าหรือหญ้า

5.3 ป่าไม้และพื้นที่สีเขียวลดลง

สาเหตุมาจากการทำลายป่า เช่น การตัดไม้ เผาป่า บุกรุกป่า การทำลายป่าชายเลน ทำให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรทั้งพืชและสัตว์ ปัญหาการเผาป่า การสูญเสียป่าไม้ ยังทำให้สภาพภูมิอากาศของโลกเปลี่ยนแปลงและอุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้นด้วย

5.4 ปัญหาขยะ

เนื่องจากการจัดเก็บไม่เพียงพอ และกำจัดไม่ทันกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน การทิ้งขยะไม่เรียบร้อยและขาดการควบคุมอย่างจริงจังจากที่อยู่อาศัย ตลาด ศูนย์การค้า โรงงานอุตสาหกรรมโดยเฉพาะขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาล

5.5 การสูญเสียพื้นดิน และการเสื่อมโทรมของสภาพดิน

เนื่องจากการใช้ที่ดินผิดประเภทและการแบ่งพื้นที่ของประเทศสำหรับการพัฒนาต่าง ๆ ไม่เหมาะสม และการขาดการควบคุมดูแลการใช้พื้นที่อย่างจริงจัง การใช้สารเคมีไม่เหมาะสมและดินไม่สามารถปรับสภาพได้ทันต่อการใช้ การชะล้างหน้าดินของน้ำฝน การกัดเซาะดินของน้ำตามถนน้ำต่าง ๆ

5.6 ปัญหาอื่น ๆ

การแผ่กระจายรังสีอุลตราไวโอเล็ต เนื่องจากการทำลายบรรยากาศโอโซน ทำให้อุณหภูมิโลกร้อนขึ้น บรรยากาศแปรปรวน เกิดลมพายุรุนแรง การเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเล ก่อให้เกิดแผ่นดินไหวและภัยพิบัติของแผ่นดิน เนื่องจากการทำลายสมดุลใต้พื้นดินจากการผลิตปิโตรเลียมและน้ำบาดาลปัญหามลพิษทางเสียง แสง สี กลิ่น รังสีอันเกิดมาจากเครื่องยนต์ ภาพ ป้ายโฆษณา สายไฟฟ้า สารเคมี เครื่องใช้สำนักงานและเครื่องใช้ในบ้าน

1.1.5 ค่านิยมในการแสวงหาวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

เศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากขึ้น จากการที่แนวโน้มเศรษฐกิจโลกมุ่งไปสู่ระบบเศรษฐกิจเสรี ทำให้การค้าการลงทุนมีการแข่งขันอย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น โดยกฎกติกาการค้าโลก และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหภาพยุโรปกลุ่มความร่วมมือการค้าเสรีอาเซียน กลุ่มความร่วมมือเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก เป็นแรงผลักดันสำคัญทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวและหันมาทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผสมผสานยุทธศาสตร์การพัฒนาพึ่งพาตนเองควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์การพัฒนากระแสหลักได้แก่ การแข่งขันทางการค้ารุนแรงมากขึ้น การกีดกันทางการค้ารุนแรงมากขึ้น การกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ ๆ เริ่มเกิดขึ้น ปัจจุบันสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก ผลของเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ทำให้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โยงใยไปทั่วโลก สังคมโลกเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด และรวดเร็ว ทั้งด้านการสื่อสาร วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางธุรกิจ คนไทยมีโอกาสเลือกรับข่าวสารที่หลากหลายตามรสนิยมที่แตกต่างของแต่ละคน ในขณะที่เดียวกันภาคธุรกิจสามารถขยายเครือข่ายธุรกิจเชื่อมโยงระหว่างกันได้ทั่วโลกมากขึ้น

ปัญหาการไม่นิยมใช้สินค้าไทย แต่นิยมสินค้าประเทศนั้น ส่วนหนึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งรสนิยมหรือมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าคุณภาพสินค้าไทยสู้ของต่างชาติไม่ได้ พร้อมทั้งยังขาดการควบคุมอย่างจริงจังด้วย ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วปัจจุบันสินค้าไทยมีคุณภาพกว่าของต่างประเทศหลายอย่าง แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ ควรจะต้องเริ่มด้วยการสร้างค่านิยมเสียใหม่ให้ถูกต้องและหาทางส่งสินค้าออกกับการนำสินค้าเข้าให้สมดุลกัน

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท (ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท)

ครอบครัวไทยในอดีตมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย การดำเนินชีวิตของสังคมในอดีต โดยเฉพาะสังคมท้องถิ่นชนบทเป็นแบบพึ่งพาตนเองอยู่อย่างพอเพียง ในระบบเศรษฐกิจและยังชีพอยู่ด้วยธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความสมบูรณ์ลักษณะเดิมทางสังคมเป็นสังคมที่เอื้ออาหารและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน แต่ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึงก่อให้เกิดผลกระทบด้านอื่น ๆ ตามมาอีกมาก สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดการอ่อนแอเพราะการอพยพแรงงานไปทำงานทำในต่างถิ่น โดยการหนีสังคมชนบทซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีแนวทางแก้ไขความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ด้วยการลดผลกระทบการว่างงานโดยรวม ในการเร่งรัดการบรรจุนโยบายใหม่ให้แก่การมีงานทำในชนบทเพื่อรองรับแรงงานกับท้องถิ่น โดยจัดทำแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบท การเร่งรัดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสร้างรากฐานการผลิตของประเทศให้เข้มแข็งและมั่นคง ดังนี้

1. การสร้างรากฐานการผลิตการเกษตรที่มั่นคง เพื่อให้เกิดการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรจากสินค้าดั้งเดิม ไปสู่สินค้าที่มีศักยภาพสูงให้เกิดผลโดยเร็ว การขยายฐานการพัฒนาเกษตรยั่งยืนทั้งเพื่อตลาดภายในและการส่งออก การขยายผลเทคโนโลยีการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตลอดการพัฒนาเกษตรแปรรูปด้วยการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และเร่งรัดพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ทั้งที่เป็นการวิจัยพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร

2. การพัฒนาฐานการผลิตอุตสาหกรรมให้เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขัน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยการขยายบทบาทการพัฒนาเทคโนโลยีของภาคเอกชน การสร้างพันธมิตรทางเทคโนโลยีระหว่างอุตสาหกรรมไทยกับบริษัทข้ามชาติ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในการรับรองคุณภาพและระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกระตุ้นกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานแบบครบวงจรเพื่อเชื่อมโยงระบบการผลิตระหว่างอุตสาหกรรมระดับต่าง ๆ

3. การพัฒนาด้านการบริการเพื่อสร้างรายได้และเพิ่มการจ้างงาน โดยการริเริ่มพัฒนาธุรกิจบริการประเภทต่าง ๆ ให้เป็รธุรกิจบริการระดับนา ๆ ชาติทั้งบริการด้านการศึกษาระดับนา ๆ ชาติ การฝึกอบรมแรงงานและฝึกอบรมเทคนิคเฉพาะทาง การพัฒนาบริการด้านการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ การสนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านภัตตาคารและอาหารในภูมิภาคตลอดทั้ง การสนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ โดยเน้นการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมขององค์กร และชุมชนในระดับท้องถิ่น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองเลาใหญ่

ที่มาของชื่อหมู่บ้านเดิมที่พื้นที่ส่วนใหญ่มีแต่ไร่อ้อยและต้นหลาที่ชาวบ้านนำเอามาทำถ่านเพื่อนำไปขายและชาวบ้านส่วนใหญ่จะเรียกว่า “หนองเลา” เพราะบริเวณพื้นที่จะเป็นแอ่ง และหนองน้ำเลขตั้งชื่อเป็นบ้านหนองเลาใหญ่ ตั้งแต่นั้นมา และเริ่มก่อตั้งในปีพ.ศ. 2526 หรือ ประมาณ 19 ปีมาแล้ว หลังจากที่พื้นที่เป็นไร่อ้อยและต้นหลา คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมี นายแพะ รัชบุรี พร้อมภรรยาและลูก ๆ ซึ่งตนเองได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านและปัจจุบันนี้มี นายพิชัย รัชบุรี ซึ่งเป็นลูกชายคนโตได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน และก็มีชาวบ้านอพยพมาจากบ้านนุใหญ่ หมู่ 7 ก็เริ่มทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันและอาชีพครั้งแรกของราษฎรคือตัดหินและทำถ่านขาย ทำไร่มันสำปะหลัง ตัดไม้ตั้งถึงการเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณูปโภค เช่น ถนนเป็นลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2526 เป็นถนนลาดยางเมื่อพ.ศ. 2540 ไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ.2535 ประปาหมู่บ้าน ไม่มี

ลักษณะประชากรในหมู่บ้านมี ครัวเรือน 65 ครอบครั้ว มีประชากรทั้งหมด 317 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 35 ปี ดังจะแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	185	18
หญิง	132	15
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	8	4
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	26	10
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	40	2
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	17	4
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	27	10
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	54	12
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	25	10
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	11	4
3. จบการศึกษา		
ระดับประถม ป.6	13	4
ระดับมัธยมต้น ม.3	7	3
ระดับมัธยมปลาย ม.6	3	2
ระดับปริญญาตรี	3	2

4. ลักษณะอื่น ๆ ตามแบบรายงาน บร. 1

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีร้านค้า 5 ร้าน มีโรงสี 1 โรง ครอบครัวยุคใหม่ที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำแนกได้ดังนี้ คือ

จำนวน

1-5 ไร่

มีจำนวน 8 ครอบครัวยุคใหม่

6-10 ไร่

มีจำนวน 35 ครอบครัวยุคใหม่

11-12 ไร่

มีจำนวน 12 ครอบครัวยุคใหม่

ที่ดินที่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์

100 ไร่

มีจำนวน 10 ครอบครัวยุคใหม่

โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีครู 8 คน ตั้งแต่เมื่อ พ.ศ. 2535 แต่ไม่มีโรงเรียนมัธยมในหมู่บ้าน ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด และมี อายุ 30 ปีขึ้นไป

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

มีชาวบ้านอยู่และก่อสร้างบ้านเรือน ทำเลเหมาะแก่การเพาะปลูก สภาพอากาศดี มีพื้นที่รวมทั้งหมดในหมู่บ้าน 7,075 ไร่ ปัจจุบันยังมีป่าเต็งรัง เหลืออีกประมาณ 60 ไร่ และมีพื้นที่สาธารณะ วัดและ โรงเรียน 111 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	หมู่บ้านหนองหลักพัน	หมู่บ้านปลายราง	หมู่บ้านหัวเขา
ทิศใต้	ติดกับ	หมู่บ้านหนองซาด	หมู่บ้านบุตาสง	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	หมู่บ้านคำไฮ	หมู่บ้านวังรางใหญ่	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	หมู่บ้านห้วยไผ่		

ระบบสาธารณสุขโลก มีครบเกือบทุกครอบครัวเรือน เว้นแต่บ้านที่ไม่มีคนมาอยู่ และยังไม่มีย่านประปาเข้ามา โทรศัพท์ในหมู่บ้านมี 2 เครื่อง คือตู้สาธารณะ และที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน แหล่งน้ำในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นสระน้ำ อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ตลอด ดังจะแสดงในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำ และ การใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	5 บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี	-
บ่อน้ำบาดาล	2 บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี	-
สระน้ำ	40 สระ	ใช้ได้ตลอดปี	-
คลอง	-	-	-
ห้วย	-	-	-
หนอง	-	-	-
บึง	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	-	-	-

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

มีพื้นที่ทำการเกษตร 45 ไร่ เป็นที่นา 15 ไร่ เป็นที่สวน 15 ไร่ มีผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละจำนวน 10 เกวียน จะไม่นำไปขายแต่จะเก็บไว้บริโภคทั้งหมด มีการซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 100 ตัน ปุ๋ยคอก 100 ตัน ผลผลิตด้านอื่น ๆ เช่นทำสวนผักสวนครัว กล้วย ทะไร้อ้อย เลี้ยงวัว ควาย หมู่มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อจำหน่าย คือ ทำน้ำตาลอ้อย ซึ่งมีสมาชิก 23 คน และปัจจุบันนี้การดำเนินธุรกิจหมู่บ้านเป็นไปอย่างเรียบง่าย ยังไม่ค่อยพัฒนาเท่าที่ควร แต่พอมีนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมาทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น เพราะทำให้มีเงินทุนในการดำเนินงาน ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และซื้อง่ายขายคล่อง พร้อมทั้งยังแสวงหาตลาดเพิ่มขึ้น เพื่อจะทำให้มีรายได้เข้ามาในหมู่บ้าน รายได้ในหมู่บ้านต่อปีแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ ดังจะแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านจำแนกตามจำนวนครอบครัว

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนครอบครัว
1,000 – 5,000	5
5,001 – 10,000	10
10,001 – 20,000	15
20,001 – 30,000	20
30,001 – 50,000	12
50,001 – 100,000	3

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านมีวัด 1 แห่ง คือ สวนพุทธธรรมเขากิ่ง มีพระ 2 รูป ภาษาพื้นบ้าน คือภาษาไทย และภาษาโคราช ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการแพทย์ไทยเป็นหมอสมนไพร คือ นายแพะ ชัยบุรี อายุ 78 ปี เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรรักษาและมีประสบการณ์มาแล้ว 37 ปีด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน มีนายพิชัย ชัยบุรี อายุ 45 ปี เชี่ยวชาญด้านการเป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ มีประสบการณ์มาแล้ว 6 ปี ซึ่งมีกลุ่มองค์กรดังนี้ คือ กลุ่มออมทรัพย์ที่จะกลุ่มพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มทำน้ำตาลอ้อย ในรอบ 1 ปี หมู่บ้านมีการทำบุญ หรืองานประเพณี คือ ขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ในหมู่บ้านจะรวมกลุ่มทำน้ำตาลอ้อยเพื่อนำไปขายยังตลาดหรือหมู่บ้านอื่น ๆ ปัจจุบันกลุ่มมีเงิน 14,000 บาท และชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นหนี้

สินสถาบันการเงินของรัฐ คือ ธกส.จำนวน 45 ครอบครั้ว เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 1,800,000 บาท แต่หนี้ นายทุนนอกระบบไม่มี และอาชีพส่วนใหญ่คืออาชีพเกษตรกรกรรมเป็นอาชีพหลัก

2. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ คือประเพณีสงกรานต์รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ หรือผู้ที่อาวุโสกว่า และก็จะมีการทำบุญขึ้นปีใหม่ในเดือนมกราคม

3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพแวดล้อม เช่น สภาพป่า ดิน หนอง น้ำ ถนน ไฟฟ้า ประปา หรือด้านประชากรในหมู่บ้าน เพราะทุกคนจะให้ความร่วมมือทุก ๆ เรื่อง มีความรักความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความซื่อสัตย์ แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง คือประชาชนไม่มีความร่วมมือ ไม่มีความซื่อสัตย์ ไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ประชาชนไม่มีอาชีพที่จะเลี้ยงครอบครัวได้ ไม่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กร และที่สำคัญไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งเป็นต้น

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
คู่

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1.) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน เพราะว่าเป็นเงินสนับสนุนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน หรือหมู่บ้าน พร้อมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้การบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และยังเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับตนเองและหมู่บ้าน

2.) เงิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันยังคงเหลืออยู่ 63,000 บาท เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน มีสมาชิกทั้งหมด 66 คน จำนวนผู้กู้เงินทั้งหมดปัจจุบัน 45 ราย เป็นเงิน 870,000 บาท มีการจัดสรรเงินกองทุนครั้งนี้ให้ชาวบ้านผู้ไปลงทุนรายละไม่เกิน 20,000 บาท เป็นเงินช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน เป็นแหล่งเงินทุนสะสมของหมู่บ้านเพื่อใช้ในการดำเนินงาน

3.) คณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมาจากการเลือกตั้ง และปัจจุบันมีคณะกรรมการ 14 คน ซึ่งแต่ละคนจะต้องมีคุณสมบัติครบตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ และเคยมีประสบการณ์และความสามารถ มีความพร้อมที่จะต้องเสียสละเวลาเพื่อคนในหมู่บ้าน

4.) อื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A เช่น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนต้องมาจากผลผลิตที่ได้ดำเนินงานมาแล้ว ผู้สมัครขอผู้จะกู้ได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท เท่านั้น และต้องนำไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นักศึกษาบัณฑิตสามารถเข้ามาช่วยประสานงานในหมู่บ้าน และทุนสะสมของหมู่บ้านเพื่อใช้ในกรณีจำเป็น

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1.) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่า คณะกรรมการจะปล่อยเงินให้กับญาติพี่น้อง หรือเพื่อนฝูงก่อนและผู้กู้แต่ละคนจะต้องมีคุณสมบัติตรงตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน ผู้กู้บางรายไม่มีคนค้ำประกันให้ตนเองไม่สามารถกู้เงิน ไปดำเนินการได้

2.) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่า คณะกรรมการกองทุนยังไม่มีความรู้ด้านการบริหารกองทุนและการจัดการด้านบัญชี จึงทำให้เกิดการสับสนไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไรดี และคณะกรรมการ ได้จัดทำบัญชีอย่างง่ายขึ้น

3.) อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A เช่น การแนะนำวิธีทำธุรกิจเพื่อที่จะช่วยให้ชาวบ้านเลือกอาชีพได้หลาย ๆ ทางและตรงตามที่ตนเองถนัดและชอบ การรับชำระหนี้ คณะกรรมการจะจัดให้ผู้กู้มาชำระคืนที่ทำการกองทุนหมู่บ้านเมื่อครบกำหนดชำระคืน การช่วยหาตลาดจะช่วยทำให้ชาวบ้านมีความสะดวกในการจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตของตนเอง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.) ผลโดยตรงพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล และรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการอะไร เช่น การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การเข้าร่วมประชุม ประชาชนมีส่วนร่วมและยังสามารถแสดงความคิดเห็นบางรายก็ไม่กล้าให้ข้อมูลจึงไม่ให้ความร่วมมือ โดยการไม่ตอบอะไรทั้งสิ้น เพราะเกรงว่าจะมีปัญหาตามมาภายหลัง

2.) ผลกระทบโดยตรงพบว่า ผู้กู้บางรายที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนเพราะว่ารอดูสภาพอากาศในการดำเนินงาน และบางรายก็ยังไม่จำเป็นที่จะต้องกู้เงิน เพราะตนไม่ได้คิดว่าจะดำเนินการอะไรเพียงแต่อยากเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อไว้ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

3.) ผลกระทบโดยอ้อมพบว่า สมาชิกกองทุนบางคนไม่ไว้วางใจในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนบางคน เพราะคณะกรรมการจะดูความสัมพันธ์หรือการเล่นพรรคเล่นพวก จึงทำให้สมาชิกบางรายไม่สามารถกู้เงินจากกองทุนเพื่อไปดำเนินการได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1.) ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้ดูแลรายส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการดำเนินงานมาบ้างแล้วเพียงแต่บางครั้งขาดเงินทุนในการดำเนินงาน บางรายเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ตนเองยังไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนเลยทำให้ผลผลิตที่ได้ออกมาไม่ค่อยดีเท่าไร

2.) อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบริบทของหน่วยระบบ B เช่น บริบทระดับประเทศ บริบทระดับท้องถิ่น ทำให้เราทราบเกี่ยวกับสภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านว่าเป็นอย่างไร และควรปรับปรุงพัฒนาแก้ไขอย่างไร

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1.) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน เป็นทุนในการดำเนินงานหรือไว้เป็นเงินช่วยในกรณีฉุกเฉินแต่ทำให้ประชาชนเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น และบางรายไม่สามารถชำระคืนตรงตามกำหนดได้เพราะต้องรอผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานและจำนวนเงินที่ให้กู้ยืมไม่พอทำทุน

2.) อื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B คือเงินอื่น ๆ ซึ่งมาจากเงินทุนสะสมในรูปของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน สถานที่และวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานของผู้ดูแลรายเพราะถ้าไม่มีสถานที่หรือวัตถุดิบการดำเนินงานก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์เทคนิควิธีการดำเนินงาน และกำลังทำงานเป็นวิธีที่จะช่วยทำให้การทำงานสะดวกและง่ายขึ้นและต้องดำเนินงานตามกำลังที่เรามีอยู่

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B คือ

1.) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลรายพบว่า ผู้ดูแลรายสามารถดำเนินการได้เพราะตนเองมีประสบการณ์และยังมีพนักงานของรัฐคอยแนะนำให้คำปรึกษา ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีแบบแผนที่ดีทำให้ผลผลิตออกมาได้ดี

2.) อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ B เช่น การตลาดที่ดีทำให้มีตลาดรองรับแน่นอน การหาวัตถุดิบที่ดีทำให้ผลผลิตออกมาดีและมีคุณภาพ การทำบัญชีสามารถทำให้รู้ว่ามีรายรับ จ่ายอย่างไรบ้าง การวิเคราะห์ประเมินจะช่วยให้เห็นผลที่ออกมาจากการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไร ปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ควรจะดำเนินการต่อดีหรือไม่

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1.) ผลโดยตรง จากการดำเนินงานของผู้ดูแลรายทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพแต่ราคาสินค้าหรือผลผลิตตกต่ำ หรือผลผลิตไม่พอกับความต้องการของตลาด

2.) ผลกระทบโดยตรง ผู้ดูแลรายไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำให้เมื่อครบกำหนดชำระคืน ไม่มีเงินมาคืนกองทุนก็จะทำให้เสียสิทธิในการขอกู้เงินใหม่

3.) ผลกระทบโดยอ้อม จากการดำเนินการของผู้ดูแลรายที่ดำเนินกิจการทำให้มีผลผลิตออกมาดี และช่วยทำให้ชาวบ้านที่ออกไปทำงานที่อื่นกลับมาทำงานที่บ้านเกิดของตนเอง และยังช่วยทำให้ประชาชนรู้จักหมู่บ้านของตนเองเป็นอย่างดี

3.ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้อาชีพเกษตรกรรวมในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการดำเนินกิจการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ทำกิจการเดียวกันให้คิดกระบวนการทำงาน (Work Procedure) ที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ เช่น หน่วยระบบในการทำอาชีพเกษตรกรที่ดีจะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่ดีนั้นจะต้องทำอย่างไร โดยทำการพิจารณาตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ
- 2.) การมีกระบวนการที่ดี
- 3.) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ

ดังจะศึกษาประมวลเทคนิควิธีในการทำกิจการอาชีพเกษตรกรเช่น การปลูกอ้อย การปลูกมันสำปะหลัง การเลี้ยงวัว การเลี้ยงควาย และการเลี้ยงหมู ของผู้จำนวน 45 ราย สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำไร่อ้อยปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน 20,000 บาท ประชาชนที่ดำเนินการสถานที่และวัตถุดิบ เทคนิควิธีทำงาน กระบวนการที่ดี ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์อ้อย การดำเนินงานอย่างถูกวิธี การทำบัญชี การหาตลาดที่ดี ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ จำนวนผล

ผลิตที่ได้ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นความพอใจ การมีชื่อเสียงที่ดี

3.2 อาชีพทำไร่มันสำปะหลังปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน 20,000 บาท ประชาชนที่ดำเนินการ สถานที่และวัตถุดิบ เงินทุนของเจ้าของอาชีพ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์สำปะหลัง การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การหาตลาดรองรับที่ดี ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ จำนวนผลผลิตที่ได้ รายได้เป็นเงิน เงินทุนสะสมผลเป็นความพอใจ

3.3 อาชีพเลี้ยงควายปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน 20,000 บาท ประชาชนที่ดำเนินการ สถานที่และวัตถุดิบ เงินทุนของเจ้าของอาชีพ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การคัดเลือกแม่พันธุ์ควาย การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การหาตลาดรองรับที่ดี การวิเคราะห์และ

การประเมิน ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ จำนวนผลผลิตที่ได้ รายได้เป็นเงิน เงินทุนสะสม ผลเป็นความพอใจ

3.4 อาชีพเลี้ยงวัวปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุน 20,000 บาท ประชาชนที่ดำเนินการ สถานที่และวัตถุดิบ เงินทุนของเจ้าของอาชีพ กระบวนการที่ดีได้แก่ การคัดเลือกแม่พันธุ์วัว การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การหาตลาดรองรับที่ดี การวิเคราะห์และการประเมินผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ จำนวนผลผลิตที่ได้ รายได้เป็นเงิน การมีชื่อเสียงที่ดี ผลเป็นความพอใจ

3.5 อาชีพเลี้ยงหมูปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุน 20,000 บาท ประชาชนที่ดำเนินการ สถานที่และวัตถุดิบ เงินทุนของเจ้าของอาชีพ กระบวนการที่ดีได้แก่ การคัดเลือกแม่พันธุ์หมู การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การหาตลาดรองรับที่ดี การวิเคราะห์และการประเมินผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ จำนวนผลผลิตที่ได้ รายได้เป็นเงิน การมีชื่อเสียงที่ดี ผลเป็นความพอใจ

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนพบว่า มีการติดตามและการกระตุ้นจากรัฐบาล และจากประชาชนในท้องถิ่น ผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีความสามารถส่งคืนตามยอดเงินกู้ที่กำหนด และสมาชิกปรับเปลี่ยนกันเข้ามาเป็นกรรมการอย่างเต็มใจและมีคุณภาพ การทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามกฎเกณฑ์และแบบระบบที่ดี เช่น การทำบัญชี การพิจารณาตัดสินใจให้กู้ การทวงถามติดตามหนี้ การช่วยหาระบบตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ของผู้กู้ การเงินฝากเพื่อเพิ่มยอดเงินของกองทุน

4.2 ผลที่เกิดจากกองทุนชุมชนพบว่า จากการให้สัจจะออมทรัพย์เพื่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า หรือกองทุนสวัสดิการต่าง เพื่อเป็นหลักประกันชีวิตที่มั่นคงแก่สมาชิกในหมู่บ้าน และสร้างระบบการเงินภายในหมู่บ้าน ให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อกู้ยืมไปพัฒนาอาชีพ หรือเศรษฐกิจของตน เมื่อได้ผลผลิตออกมาหลากหลายชนิดสนองความต้องการของชุมชนเป็นหลัก มีเหลือจึงขายสู่ตลาดภายนอกเป็นทุนสะสมให้แก่สมาชิกและชุมชน

4.3 ผลที่เกิดจากเพิ่มทุนในระดับชุมชนพบว่า เป็นหลักในการผลิตและแปรรูปเพื่อลดรายจ่ายจากการซื้อสินค้าภายนอก ซึ่งเมื่อไม่มีรายจ่ายก็เท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ในตัวเอง เพื่อพัฒนาไปสู่การแบ่งงานกัน การผลิตในชุมชนด้วยการแปรรูปผลผลิตที่มีในชุมชนเป็นอุตสาหกรรมในชุมชน

4.4 ผลที่เกิดจากการสร้างทุนทางสังคมพบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นพื้นฐาน การสร้างกลุ่ม สร้างองค์กรที่เข้มแข็ง สร้างกองทุน และความร่วมมือที่ทรงพลัง โดยอาศัยความ

สัมพันธ์แบบพวกพ้องเครือญาติและวัฒนธรรม ความรู้ ความสามารถ ความเอื้ออาทร ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ในชุมชน จึงก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานต่าง ๆ

5.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อพบว่า

5.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือ และสนับสนุนให้เกิดกองทุน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ให้กับตนเอง และยังทำให้เกิดกองทุนใหม่ ๆ จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท ขึ้นภายในชุมชนทำให้มีเงินทุนสะสมภายในชุมชน

5.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นไปตามระเบียบการบริหารกองทุน มีการร่วมประชุมคณะกรรมการ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน การรับเงินฝาก การระดมทุนเงินฝาก มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาบริหารในกองทุน การประกอบอาชีพของผู้กู้ การนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุนและใช้ประกอบการในอาชีพ รวมทั้งมีความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ด้วย

5.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืมทุกคนต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอให้รัฐเข้ามาจัดการ ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หน้จากแหล่งที่มีดอกเบี้ยแพง มีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยการคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

5.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งพบว่า การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน มีจำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มต่าง ๆ ด้านทรัพยากรทางกายภาพมีจำนวนลักษณะประชากร การประกอบอาชีพ สภาพของที่ดิน ด้านวัฒนธรรมประเพณี มีจำนวนวัดหนึ่งแห่งในหมู่บ้าน การใช้ภาษาเป็นภาษาพื้นบ้านบ้างหรือบางครั้งก็ใช้ภาษากลาง ด้านปัญญาในหมู่บ้านมีโรงเรียนหนึ่งแห่ง มีจำนวนคนจบการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ 1.1 – 1.5 พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

- 1.) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
- 2.) มีทุนเดิมในหมู่บ้านและเงินสะสมขององค์กรต่าง ๆ ที่มีในหมู่บ้าน
- 3.) การรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบพบดังนี้

- 1.) มีประชาชนที่ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
- 2.) ประชาชนไม่พึงพอใจในการตัดสินใจ
- 3.) ผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้พบว่า ภายในชุมชนมีเครือข่ายองค์กรย่อยของผู้ประกอบอาชีพเดียวกันและผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ตั้งองค์กรแหล่งความรู้ภายในชุมชนและมีองค์กรภายนอกชุมชนเชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลกับตำบลอื่น ๆ

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชนมีดังนี้

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนดพบว่า ภายในชุมชนมีความรักความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งองค์กรในการประชุมแต่ละครั้งจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ช่วยเหลือคนชรา หรือเด็กที่ด้อยโอกาสและที่สำคัญมีผู้นำที่มีคุณธรรมและความยุติธรรม

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของชุมชนในท้องถิ่นพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความสามัคคีเกิน 50% ของจำนวนประชากรทั้งหมด มีการร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินงานภายในชุมชน และแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและพร้อมทั้งช่วยกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อเป็นกองทุนสะสมให้กับหมู่บ้าน และสร้างอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเขียนสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีแนวทางปฏิบัติบางอย่างที่ควรยึดถือ และให้ความสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

1. สรุป อภิปราย
2. ข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านหนองลาใหญ่ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุป อภิปราย

1.1 สรุป

การนำสาระสำคัญมาสรุปเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ โดยมีหัวข้อดังนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ เพื่อทำการศึกษาคำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าบรรลุเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใด และจุดเด่นจุดด้อยของโครงการ นำมาอธิบายเหตุผลหรือสาเหตุความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ เพื่อเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่นและการบริหารโครงการ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขโครงการ กำหนดปัญหา ความจำเป็น รวมทั้งความเป็นไปได้ของโครงการ

1.1.2 วิธีการดำเนินการ โดยสรุปคือ

- 1.) ทำการศึกษาถึงเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2.) ทำการศึกษาสภาพดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น ทำผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- 3.) ใช้พิมพ์โมเดล (CIPP Model) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวแบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

- 4.) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ พร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- 5.) ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียน
- 6.) การลงมือเขียนสารนิพนธ์ บทที่ 1,2,3,4,5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์

1.1.3 ผลการดำเนินการโดยสรุป คือ

- 1.) ทำให้ทราบผลการประเมิน โครงการของหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A กระบวนการของหน่วยระบบ A และผลผลิตของหน่วยระบบ A
- 2.) ทำให้ทราบผลการประเมิน โครงการของหน่วยระบบ B คือหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B กระบวนการของหน่วยระบบ B และผลผลิตของหน่วยระบบ B
- 3.) ทำให้ทราบผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจ ของผู้ดูแลโดยมีปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ การมีกระบวนการที่ดี การได้ผลผลิตที่ดี ด้านปริมาณและคุณภาพที่พอเหมาะ

1.2 อภิปรายผล มีการสรุปดังนี้

- 1.) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่ทำงานอย่างถูกต้อง มีการกำหนดของกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับผู้กู้เงิน คณะกรรมการกองทุนมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมและมีความยุติธรรม

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่ เปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด และยังคงอาศัยการร่วมมือกันภายในหมู่บ้าน และ อาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชน กองทุนหมู่บ้านหนองเตาใหญ่ มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเช่น กลุ่มน้ำตาลอ้อย กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงวัว และยังมีแนวโน้มการจัดตั้งสหกรณ์ในหมู่บ้านได้

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองเตาใหญ่ มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวมีความอบอุ่น มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกด้วยกัน และมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรมในหมู่บ้าน

2.) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสบการณ์ของคนในหมู่บ้านที่ประสบความล้มเหลวมาก่อน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ทำให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อ ไม่ให้เกิดปัญหา

2.1.2 มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน เช่น จำนวนกองทุนในหมู่บ้านจำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน ทำให้เป็นองค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งในการดำเนินงาน เพื่อเป็นทุนในการดำเนินการภายในหมู่บ้าน

2.1.3 การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มทำน้ำตาลอ้อย กลุ่มออมทรัพย์สังจะ ซึ่งจะส่งผลดีในการดำเนินงานกองทุน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ไม่สามารถดำรงหนี้ได้ในระยะอันสั้น

2.2.2 ผลผลิตของคนในชุมชน ออกมาไม่ดีหรือเห็นผลช้า ก็ทำให้คนในหมู่บ้านไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดและเวลาในการคืนทุนมีระยะสั้นมาก

2.2.3 คนในชุมชนไม่สนับสนุนหรือไม่ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งกองทุน และไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน เพราะขาดประสบการณ์และความรู้ด้านการบริหารงาน

3.) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัย ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร มีกลุ่มองค์กรคือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่ม อ.ส.ม. กลุ่มฌาปนกิจและกลุ่มทำ

น้ำตาลอ้อย นุ่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินงาน โครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายองค์กรภายนอกชุมชน

4.) **ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน** ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเองในการดำเนินงาน การมีกระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจ แบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การอยู่ในชุมชนอย่างสงบและสันติ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนในการดำเนินงาน หาประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อเข้ามาปรับปรุงบริหาร งาน

5.) ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไปได้ระยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์สามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนได้ทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของคนและยังสร้างฐานะทางด้านเศรษฐกิจให้แข็งแรงขึ้นกว่าที่เคยเป็นอยู่

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน ด้านเศรษฐกิจภายในชุมชนมีการปรับกลยุทธ์ ทำให้มีความเจริญก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การให้ผู้แทนกรรมการและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจัดทำประชาพิจารณ์ผลการดำเนินการและเป็นสื่อกลางในการทำประชาพิจารณ์

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การจัดให้มีการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ ให้สมาชิกเข้าใจอย่างต้องแท้ มีมติหรือบทลงโทษเช่น ชะลอการปล่อยเงินกู้ เป็นต้น ถ้าสมาชิกไม่ทำการศึกษาและเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 จัดให้มีการชี้แจงและทำความเข้าใจให้สมาชิกได้รับทราบข้อกำหนดหรือข้อบังคับโดยพร้อมเพรียงกัน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 ประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจ โดยการชี้ให้เห็นความสำคัญและข้อดีของการมีระเบียบหรือข้อบังคับในการหาข้อยุติเกี่ยวกับระเบียบและข้อบังคับ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 ควรมีการชี้แจงให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการออกเสียง หรือ ลงมติในระบอบประชาธิปไตย ในกรณีที่สมาชิกไม่ยอมรับในมติ ระเบียบที่ได้ตกลงกันไว้

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการจัดเวทีเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดทำหรือวางแผน การ ดำเนินงานในภาพรวม โดยประกอบด้วยคณะกรรมการและสมาชิกร่วมมือกัน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 มีการจัดทำแผนระยะสั้น ระยะยาว และแผนการใช้จ่ายเงินหรือ ทรัพยากรที่มีอยู่ พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของแผนงานหรือกิจกรรม และทำงบประมาณรองรับ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรจัดกิจกรรมสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหาแบบ มีส่วนร่วม โดยที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจการตัดสินใจของประชาชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 ควรมีการจัดทำสื่อ หรือคู่มือเกี่ยวกับการจัดทำหรือวางแผนการ บริหารกองทุน ให้กับคณะกรรมการที่ขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 สร้างจิตสำนึกหรือสิ่งจูงใจ เช่น มอบรางวัลความสำเร็จ หรือ ยก ย่องคนที่บริหารงาน ได้ดี ให้เป็นที่ยอมรับและนับถือ ให้เป็นบุคคลตัวอย่างว่า บุคคลนั้นมีความตั้งใจในการทำงานจริง

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน เมืองแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ผู้กู้เงินจากกองทุนต้องมีความตั้งใจแน่วแน่ในการประกอบอาชีพ ที่ตนเองชอบและมีความถนัดอยู่แล้ว พร้อมทั้งประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกกองทุนต้องดำเนินงานอย่างมีระบบและระเบียบในการ ทำงาน โดยการจัดทำรายงานผลผลิตที่ได้ในแต่ละปี และการทำบัญชีไว้เพื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน ว่าควรปรับปรุงและพัฒนาอะไรให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ถ้าหากสมาชิกกองทุนที่กู้ยืมเงิน ไปแล้วเพื่อจะนำไปดำเนินการ ในอาชีพที่ตนเองไม่ถนัด และไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ควรสอบถามข้อมูลหรือขอคำแนะนำ จากเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในตำบลนั้น ๆ ก่อนเพื่อป้องกันการผิดพลาดในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 สมาชิกกองทุนควรจัดให้มีโปรโมชันบ้าง ในกรณีที่นำเงินไปลง ทุนดำเนินกิจการค้าขาย อาจมีรายการส่งเสริมการขายโดยการ ลด แลก แจก แถม ในกรณีที่ลูกค้า ซื้อสินค้าครบในจำนวนเท่านั้น เท่านั้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 สมาชิกกองทุนไม่ควรผูกขาดกับอาชีพเก่า ๆ จนเกินไปเพราะ บางครั้งต้องดูความต้องการของตลาดว่าเขาต้องการอะไรก็จะทำให้สมาชิกสามารถทำรายได้เพิ่มขึ้น เป็นทวีคูณ การใช้เครื่องมืออะไรที่จะทำให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพมากที่สุด

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการวางแผนพัฒนาอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดหัวข้อวิจัยต่าง ๆ โดยที่การวิจัยไม่ซ้ำซ้อน และ ทำให้สูญเสียทรัพยากร

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การกำหนดเป้าหมายผลผลิตของท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบว่าผลผลิตประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่นควรเป็นระดับใด ชนิดใด จึงจะเหมาะสม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 การกำหนดปัจจัยนำเข้าให้กับระบบ คือการตรวจสอบผลผลิตการวิจัยว่าปัจจัยนำเข้าอะไรทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 การสร้างอุตสาหกรรมพื้นบ้านที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญาและวัตถุดิบในท้องถิ่นพร้อมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่พัฒนาจากฝีมือคนไทย มีเอกลักษณ์ไทยที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ และยังได้อาศัยแรงงานในท้องถิ่น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 ควรมีนโยบายและการประชาสัมพันธ์ให้นิยมใช้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไทย มีการให้การสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ผลิตโดยคนไทย และ ภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่น

จากข้อเสนอแนะข้างต้น การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงเพื่อตอบปัญหาวิจัยหรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้น กระบวนการที่นำมาใช้ในการหาคำตอบต้องเป็นกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผล มีความน่าเชื่อถือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหาการวิจัยมีหลายประเภท อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและ โครงสร้างของสิ่งที่กำลังศึกษาและมีความเข้าใจปัญหานั้น ๆ ด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542.ทฤษฎีใหม่ในหลวง"ชีวิตที่พอเพียง" กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง"ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา" ครั้งที่ 1.
นนทบุรี.บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง"ชุดวิชาการวิจัยชุมชน" ครั้งที่ 1
.นนทบุรี.บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด
- ประสิทธิ์ ตงยิ่งสิริ. 2538.การวิเคราะห์และการประเมินโครงการ.สงวนลิขสิทธิ์
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, บรรณาธิการ. 2544.รวมบทความทางการประเมินโครงการ.ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กิตติ ลิ้มสกุล.1 ปี 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ , ประชาชาติธุรกิจ.19 สิงหาคม 2545.หน้า 6.
- พลเดช ปิ่นประทีป.วิจัย สปท.สำรวจกองทุนหมู่บ้าน.ประชาชาติธุรกิจ.17 มิถุนายน 2545
หน้า 2.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน.2544.คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน.2544.คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ. : โรงพิมพ์สุร
สภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน.2544.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไข
เพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544.กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองเลาใหญ่.2544.ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
หนองเลาใหญ่ นครราชสีมา
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี , สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ.2544.คู่มือนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ.นครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ,สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ.2544.แบบเก็บข้อมูลแบบรายงาน
บร.1-12 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมิน โครงการ.นครราชสีมา
สภาสถาบันราชภัฏ ,สำนักงาน.2544.คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศน์หลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ.

